

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 22. aprillil 1972

Nr. 30 (3718)

14. aastakäik

KANADA TOETAB 95.000 krooniga EESTI KULTUURI

TORONTO (EPL) — Siin said teatavaks Kanada valitsuse poolt etnilistele vähemusgruppidele kultuuri-
tegevuseks määratud toetussummad vastavalt hiljuti otsustatud krediitidele. Selgub, et kõige rohkem on
riik vastu tulnud eestlaste taotlustele, kes kokku saavad 19.000 dollarit (95.000 krooni) toetusi.

Summad jagunevad järgmiselt:
Eesti Keelkariiv 30.000 krooni, Üle-
maailmised Eesti Päeval 30.000 krooni,
Kanadaneestlaste ajaloomisjon
ajaloo väljaandmiseks 25.000 krooni,
Toronto Eesti Segakoorile 7500 krooni
ja Rein Andre poolt asja loodud
noorte kultuurilisele koondisele 3.750
krooni.

Terve rida toetuspalveid mitme-
sugustelt teistelt eesti organisatsio-
onidelt, nagu koolidelt, teatritelt,
Kultuurikogult jne. jäid seekord-
sel toetusel määramisel tähelepa-
nemata, mis et tihedalt aega seda,
et toetuste määramine võib toimuda
hiljem.

Toetuste määramine viie eesti or-
ganisatsioonile tekitas otseskohe eri-
list tähelepanu, mida märkis ka To-
ronto suurajaleht "Star". Viimane
kirjutab, et 13 tuhande elanikuga
eestlaste rahvusgrupp Ontario pro-
vintsis on valitsuse poolt suurema
tähelepanu osaliseks saanud kui 323
tuhande elanikuga poola rahvus-

grupp, kellel or-
määrati kokku 2000 dollarit vähem
toetusi kui eestlastele.

Suuremate toetuste määramine
eesti organisatsioonidele äratas tä-
helepanu ka "Start" toimetuses,
kust astuti telefonilise kontakti
eesti rahvusgruppide esindajatega
järeleparimise korras, et millega
eestlased ise põhjendavad neile

Lundis moodustati E. Maja aktsiaselts Aktsiad levitamisel

LUND (EPL) — Aktsiaselts Lõuna-Rootsi Eesti Maja asutamiskooolekul Lundis, Üllõpilasemaja kontsert-
saalis otsustati seaduses ettenähtud korras kokkukutsutud aktsionäride
sumino üksmeelselt jaatavalt. AS-i juhatus ja Eesti Maja asukohaks
valiti juhatus esimeheks pr. Hildur Mõttus ja asjaajaja-direktoriks tsiv.
koosolekul esindatud 93 aktsiat. Uut Eesti Maja nähakse asutajate poolt
kui keskuseks, kaasaarvatud Koppenhaageni eestlased.

Asutamiskoooleku avas senise et-
tevalmistava toimikonna nimel Rein
Asu, kes andis kokkuvõtliku ülevaa-
te senisest tegevusest. Eesti Maja ra-
jamise mõte Lõuna-Rootsi eestlas-
konnale sai alguse 11. jaanuaril 1970.
aastal Veebruarikomitee kokkutule-
kul. Selleks kutsuti ellu ettevalmis-
tav toimikond asja propageerimiseks
ja eeltöödeks. Toimikonda valiti Rein
Asu, Andres Koern, Madis Laas, Ar-
nold Sergio ja Harald Viirsalu. Ase-
mikuks oli kaasa Märt Nõmm, Hil-
jem koopteeriti juurde Eeva-Merike
Kangro. Seega koosnes toimikonna

tuumik noortest, teotahelistest ini-
meestest.

Pöördui üle Lõuna-Rootsi an-
keediga kõigi kaasmaalaste poole
selgitamiseks, kas on asja läbivi-
miseks majanduslikke eeldusi ning
poolthoidu. Samuti pöördui kõigi
eesti organisatsioonide poole, Eesti
Maja asukohaks arvati sobivama
keskusega Lundis.

Tiivistatuna elavast poolthoiust,
nagu selgus ankeedist, samuti aktsi-
ate omandamise eelregistreerimisest,
otsustas ettevalmistav toimikond teha
Veebruarikomiteele ettepaneku asu-
tada Eesti Maja, kus omakord asi
otsustati seajärele jaatavalt. AS ongi
nüüd ametivõimude poolt registreerit-
tud seaduses ettenähtud korras. Eel-
registreeriti 21 aktsiat 110 ostja
poolt. Toimikond on edasi selgitanud
kinnisvara omandamise võimalu-
si Lundis. Toimikonna ülesandad lõ-
puvad tänase asutamiskooolekuga,
kus valitakse AS-le korrapärase or-
ganis.

AS-i juhatuses nähakse esindatu-
na kogu Lõuna-Rootsi eestlaskonda,
as ajab puht majanduslikku osa
ettevõtetest kuna seltskondlikku osa
hakkab tulevikus omas majas kor-
raldama Eesti Maja eriline klubi.
Eesti Maja peaks kujutama eest-
laskonna kantsiks, kus saame käia
koos, et ajada ja hoida käigus ees-
ti asju.

Seajärele valiti asutamiskoooleku
juhatajaks Agu Krissa ja kirjatomei-
tajaks Eeva-Merike Kangro. Häälte
juhatamiseks valiti Olev Mathiesen ja
Andres Koern. Koooleku juhataja
konstatatsioon, et seaduslikud tõendid
AS-i asutamiskooolekuleks on olemas
ja et 104 aktsiast on kohal 93 aktsiat.
Protokoll teendajateks valiti Ants

Raudsepp ja Helmut Riispere. Peale
põhikirja ettelugemist ja heakskiit-
mist otsustati Aktsiaseltsi ellukutsu-
mine üksmeelselt.

AS-i juhatusse valiti Lundist pr.
Hildur Mõttus ja Bernard Kangro,
Helsingborgist Herman Oodik Mal-
möst, Rein Asu, Landskronast Ar-
nold Sergio, ühel häälte. Juhatus
asemikeks valiti: Agu Krissa, Mal-
möst, Ardalen Pries, Helsingbor-
gist, pr. Hilja Taska ja Andres
Koern, Lundist ning Julius Hohen-
see, Landskronast.

ja tänu senisele ettevalmistava toim-
ikonna asjaajajale Madis Laasile te-
ma poolt tehtud pikaeelse suure ja
hoolsa töö eest. Edasi tänati kogu
ettevalmistavat toimikonda ja Vee-
bruarikomiteed asja julgete algataja-
tena. Kes seisab aktsioon tulevase
Eesti Maja aktsiate levitamiseks, et
koguda vajalikku kapitali rahvusliku
kodu loomiseks Lõuna-Rootsi eestlas-
konnale.

O.V.

Rein Asu, Lundis EM asjaaja-
ja-direktor.

Leo Karupää: "Oslo-valitsus on ebaseduslik"

Vaidlus Leo Karupää ja Heinrich Marki vahel on toimetusele all-
järgneva sõnavõtu saanud esimene, m.h. leides, et n.n. Oslo-valitsus
ei vasta seaduslikkuse nõuetele. Leo Karupää kirjutab:

Hra Heinrich Markiga tekkinud
vaidluse puhul n.n. valitsuse käi-
smises, palun selle tarbetu vaidluse
lõpetamiseks ruumi alljärgnevalt:

1. Hra Mark püüab oma algemeel-
kõrvalkalduvas vastuses (EPL, 12.4.
72) muljekalt opereerida juriidiliste,
poliitiliste ja moraalselt vastekohta-
vate, et vaidluses antud ajalehe-
ruumi ära kasutatada propagandaks
Oslo eksiilvalitsuse ühendamiseks
"Vabariigi Valitsus eksiliselt". Tema
poolt esitatud on paremal juhul hea
retoorika. Eeltähendatud mõistete
kvaliteetse ajalikkusega sisustamine
puudub täiesti. Paljastatud aga uued
aspektid, mille eest tuleb vastajat
tänada.

Sellest on siiski liiga vähe, kui üks
"valitsus" Kanada rahvuslaste
ajakirjas "Rahvuslane" oktoober 1971.
Oslo eksiilvalitsuse ümber nimetab
"Vabariigi Valitsus eksiliselt" ja H.
Mark püüab seda väidet edasi pro-
pagandida — et kedagi vendi ni-
mimatuimise õiguslikus pädevuses.
"Vabariigi Valitsus eksiliselt" — ni-
sugust institutsiooni meie Põhisea-
dus ei tunne.

Oslo eksiilvalitsus on oma olema-
soli puudunud põhjendades Põhisea-
duse paragraaf 52, teisele lõikele:
"Kui Peaminister ega ka tema ase-
täitja ei saa täita Peaministri üle-
sandeid, siis täidab neid Vabariigi
Valitsuse kõige vanem liige." "Va-
litsuse" liikmetele endale tähelepa-

nemata aga nendib sama paragraaf
selgemalt, kui miski muu, et kehel
viimasel "Oslo valitsusel" on puudu-
nud väiksempi pidepunkt meie põ-
hiseadusliku kontinuiteediga, kuna
neis pole olnud ühtki meie viimase
valitsuse liiget, kes vanema liikme-
na oleksid võinud täita paragraafi
mõtet. Edasi sama Ps. paragraaf ei
näe ette institutsiooni "Peaminister
Presidendi ülesannetes", millest tu-
lenedes presidendi või selle nimetu-
se tarvitamine on meie Põhiseaduse
Järg. ltk. 2.

Rööv eesti juhatajaga PANGAS

Stockholmis on pangaröövid
nüüd igapäevased asjad. Enne pü-
hi tungis üks pangaröövel sisse
Upplandsgatan-Barnhusgatan nurgal,
Eesti Maja läheduses asuvasse
Stockholms Sparbanken'i kontori-
rissi, sunnides püstlõika ähvarda-
des kassiri välja andma 20.000
krooni.

Pangafiliaali kontorijuhatajaks on
eestlanna Milvi Läänsoo. Pank va-
rustati pärast röövi automaatkas-
meraga.

Perenaise vahetus E. Majas

Nagu varem teatatud, toimub
Stockholmi Eesti Maja perenaise
vahetus. See toimub celoleval
nädalavahetusel. Esmaspäevast, 24.
aprillist hakkab kehtima kahepere-
naisesüsteem, kusjuures perenais-
tena toimivad pr. Miljande Pärtima
ja prl. Maimu Leesi.

Eesti Maja tänab esimese lahtiole-
kuperioodi perenaisa pr. Eila Salmi-
jaki tehtud töö ja nähtud vaeva eest
ja ütleb teretulemast tema järglas-
tele, soovides jõudu tegevuseks.

Meeldetuletuseks endistele ja uute-
le külastajatele: Eesti Maja lahtiole-
ku ajad on äripäeviti 11.30–14 ja
15–21, laupäeviti ja pühapäeviti 15
–18.

● Lantbruksstyrelsen on Bälsta
piirkonnaveterinääri Heikki Kivio-
ja teenistusest emaleoleku ajaks
määranud tema asestajaks loo-
maarsti Lisbeth Bergl.
● Longureisilt USA-sse jõudis ta-
gasi Malmõse Andres Küng, kes
m.h. esines ka Eesti Kultuuripäe-
vadel.

Senatoor Fulbright võitleb USA kongressis itta suunatud
vabade raadiote sulgemiseks. Eesti karikaturist ja Pulitzeri
auhinna-saaja Edmond Valtman esitab probleemi kahes as-
pektis — ühelt poolt Kremli huvides võitlev senator ja
teiselt pool vene rahva vabaduse eest võitlev Nobeli-laureaat
Solženitsõn.

SENATOR FULBRIGHT: "On ilmselt, et Vaba Euroopa
Raadio on külma sõja jäänus ja sellisena ei tohiks saada
kongressi poolt enam mingit toetust."

SOLZHENITSÕN: "Kui meie üldse kuuleme midagi, mis
toimub siin maal, siis ainult Vaba Euroopa Raadio kaudu."

EPL

22. aprillil 1972

EPOHHI LÖPP?

Välismaailm on Rootsile aasta-kümneid vaadanud kui kadetsmisväärsel mustermaale, kus stabiilne tööturg ja kasv majanduspoliitika on võimaldanud Euroopa kõrgeima elustandardi ja sotsiaalse kindluse. Selle taustal on üllatav kogeda, et see pilt on nüüd vahetumas teise, sootuks negatiivsema ja ümberhindavamaga. Siin Rootsis oleme viimasel ajal üle elanud kriisisituatsiooni tugeva tööpuuduse ja töövõtjate reaaltulude märgatava vähenemise, mida peetakse aga mõõdukas nähtuseks — kõik pareneb konjunktuuri pöördumisel ja teatud märke selleks on majandusminister juba märganud.

Agas kas heaolu kõrgkulminatsioon, mis välises mõnes aastal tagasi ja tõi inimestele üha tugevamat ostujõudu, tõeliselt samal määral enam tagasi tuleb, see on isegi. Inglise soliidsemaid majandusajalehti "Financial Times" ei usu seda, ajalehti, avaldades põhjaliku ülevaate rootsi probleemidest just praegu oma kauaajase Stockholm-kirjasaaja "ohn Walkeri" sulest, ennustab ülesmineku-epohhile lõppu ja raskuste tekkimist majanduses, mis muutuvad inglase endi omi.

Rootsi on sotsiaaldemokraatide juhtimisel 40 aastat jooksul läbi teinud protsessi, mis on kulminatsiooni ületanud ja kus eelmiste aegade poliitilised vead ennast hakkavad kätte maksma. Kui ka raskuste algamine üldiselt langeb kokku peaministri vahetusega, siis ei ole ajalehe arvates uus peaminister oma tugevalt vasakpoolse poliitikaga ükski süüdi — küll ikalduseks toimus juba varem. Ja nüüd ei ole tööturg enam rahulik ja streikidega (see algas suure LKAB-streigiga), ei ole kaugeltki enam täieliku tööjõu rakendamist ning iga päev tuleb teatavalt uute ettevõtete pankrottijärgmisest Vaatamata väidetavale konjunktuuri paranemisele.

Ettevõtted on kapitaliraskustes ja kriisaja tõttu on ka riigil rahapuudus, sest maksmaksjate ettevõtteid ja füüsiliste isikute maksuvõime on vähenenud. Tuleb appi

võtta uusi maksu ja vanu tösta olukorras, kus on saavutatud ka valitsuspartei enda esindajate arvates see "laji", milleni maksu-maksjaid saab pigistada. Järelikult peab valitsus otsima teid, kuidas ummikust välja pääseda. Riigikaitsele kulutatakse vähem, ollakse kokkuvõtteks muudes väljaminekutes.

Mitte aga sotsiaalkulutustes, mis neelavad enim raha ja pidevalt kulutavad enam. Taanis tehti samalaadise olukorras ebapopulaarne ettepanek tösta rahvapensioni vanust 68-le aastale, mis tekitab rohkelt pahameelt ja millist ettepanekut rootsis keegi vaevalt järgimisele valimiste mõeldes julgustki teha. Mis saab aga siis, kui rahvuslik sissetul ei kasva enam sellisel määral, kui loodetakse? Financial Times ei sperdiid on siin Rootsi arvel pessimistid.

Eriti, kus Rootsi eraldab ennast nii Inglismaast kui ka Euroopa kontinendist, samuti naabermaadest ja jääb eemale EEC-st, Euroopa ühisturust. Kuigi kahtlemata saavutataks üsnagi rahuldav kaubandusleping ülejäänud ühinenud Euroopaga, ei too see pikemas perspektiivis mingit kindlust. Ebakindlusi majanduse väljavaadetes on ilmnunud tööstusriigikondades juba nelj aastat ja olukorda ei ole parandanud korduvad riigistamissignaaliid, s.t. vastavald nõudmised valitsuseralakonna äärmuslikemast fraktsioonidest, mida m.h. on püütud leevendada riiklike kontrolantide nimetamisega ettevõtete juhatustesse. Aga kuidas on homme, kui noorem generatsioon võimalike tuleb?

Et parandada väljavaateid, tuleb midagi radikaalset ette võtta. Võib kujutada, et juhuil kui näit. järgmist valimistel kodanlikud erakonnad võimule pääsksid, siis nende ülesanne majanduse tugevdamisel just kerg: ei ole, eriti kus 40 aasta jooksul on loodud mentaliteet, kus riik on jagaja ja andja rollis. Jagajal ja andjal peavad aga olema vastavad sissetulekud. Ja siit algabki kõgi majanduslik karussell.

KLA

VÄLISKOMMENTAAR

MALTA TEHING

Kaua Inglismaa kuulunud väike saar Vahemeres — Malta oma ümbrusest 350 000 elanikuga ainult 318 ruutkilomeetrilisel maa-alal saavutas iseseisvuse 1964 koos paljude muude endiste aasumade vabanemisega Briti ülemvõimuse alt. Malta sõltumatus Inglismaalt oli siiski rohkem vormiline, sest saare iseseisvusega käis kaasas leping, mis andis Inglismaale mitmesuguseid õigusi vana koloniasse valmus. Üheks tähtsamaks nende hulgas oli sõjaväelaste baaside loovutamine Inglismaale, olgugi rendikorras hinnaga viis miljonit inglise naela aastas. Inglismaa võis aga renditasumise viivitada ja pealegi ajada asju nõnda, et tema baasid Maltal võisid kasutada ka Atlandiiliid sõjaväelise kaitseorganisatsiooni NATO lehed liikmesriigid.

Olukord muutus järsku mõeldud aasta juunis, kui Malta saarel tuli võimule tööerakondlik valitsus, olgugi ainult ühehäälselt enamusega parlamendis. Erakonnajuht Don Mintoff sai peaministriks, kes ühe

esimese sammuna ütles üles kehtiva baasilepingu Inglismaaga, nõudes senise viie miljoni naela asemel mitmekordselt suuremat summat aastas. Ühtlasi kasutas Mintoff kõhe juhust, et saarelt välja saata itallased NATO väejuhti, kes oli vastutav läänliitlaste lennuvälja peakorleri tegevuse eest seal. Edas' vallasas Mintoff ametist kohalikku briti kindralkubeneri ja keelas USA 6. laevastikule Malta sadamale kasutamise. Nende sammudele järgnesid üheksa kuud kestnud läbirääkimised, milledest võisid osa Malta valitsusjuht Mintoff, Inglise kaitseminister lord Carington ja mõnikord ka NATO peasekretär Luns. Pooltel oli rohkelt kohtamisi nii Londonis kui Roomas ja neli seitsis rida kuraloomulisi telegramme.

Inglismaa sai Mintoffilt kokku kolm ulimaatumist. Esimeses nõuti inglaste lahkumist saarelt juba mõeldud aastavahetusel. Teises määrati tähtjaks 15. jaanuar ja kolmandas 31. märts. Ingliseid olid sunnitud

aegsasti alustama oma meeste ja nende perekondade evakueerimist. Inglise sõduritest oli kohale jäänud ainult väiksem mürdosa, kui läbirääkimistel lõppude-lõpuks saavutati kokkulepe. See oli väga kõrge määrg, mida Malta peaminister oli mänginud ja paljude uatuseks ka võitud. Ajaloos leidub vaevalt taolisi nähet, kus ühe tihukese maa nõudmine vallandab nii suure kriisi, mille pärast lääneriigid on pealegi sunnitud maksma hingehinda, ainult selleks, et säilitada Vahemeres üht baasi, mille strateegiline tähtsus on ajajooksul järjest vähenenud. Kui lääneriigid siiski püüid olema nõus maksma Maltale lähema seitsme aastast kestel kaugtelt ühe saja miljoni inglise naela, siis nähtavasti tagamõttega, et takistada Nõukogude ja Varssavipakti kannakinamist sellel saarel.

Läbirääkimistel oli Mintoff küll kinnitanud, et Malta ei anna kunagi Nõukogude Liidule mõnd baasi. Kuid juba kartus ja kahtlustamine, et Mintoff võib siiski ümber mõelda, ei jätnud Inglismaale ja NATO-le valikut. Kokkuleppe kohaselt saab Malta baasirindid neliteist miljonit naela aastas. Peale selle saab Malta nimelt NATO liikmesriigid bilateeraalselt alusel veel seits miljonit naela seisme aasta jooksul. Inglismaa osamaks kasvas sejuures ainult veerand miljoni naela võrra, seega mitte palju endisega võrreldes. Pealegi polnud inglased eriti huvitatud kõnelevast baasist ja seepärast sai Malta tehing alles siis teoks, kui NATO mitmed liikmesriigid, eeskätt USA, Itaalia ja Saksa Liiduvabariik avaldasid valmisolekut kõrgema hinnaks maksmiseks. Seda tingis ühest küljest nende arvamine, et kuna N. liit jatkab oma laevastiku ülesehitamist Vahemeres, siis võib ta ka Maltast huvitatud olla. Teisest küljest oli aga teada seegi, et Lääne taotles baasi soetamist Maltal araablaste hvides.

Lääneriikidega toime tulnud tehing tähendab Maltale väga palju, kui silmas pidades tema majanduslikku viltsust ja väga suurt tööpuudust. Mintoff loodab lähema seisme aasta jooksul Maltat riiklikult korda seada nõnda, et koob ka vajadus olla sõltuv baaside väljajuurimisest. Nii-viisi peaksid lähemast seits aastast Mintoffi arvates tähendama ainult teatud üleminekuaega eesmärgiga muuta Maltat täiesti iseseisvaks riigiks, kus peamine tähelepanu on pööratud majanduse ülesehitamisele, kaubanduse arendamisele ja turismi soodustamisele. Ilusast väljavaadet maalides unustab Mintoff meeleldi, et raha selleks tuleb väljajuurimise teel lääneriikidelt.

A.K.

Leo Karupää vastab H. Markile

Algus lk. 1

vastane ja kuritahtlik Vaevalt rohkem on ettekujutatav, et saab eksisteerida kaks nii ebaseduslikku mõistet, kui seda on "Vabariigi Valitsus eksilisil" ja selle "Peaminister Presidendi ülesannetes". Besti Vabariigi põhiseaduse pole neil muud sidet, kui tulestist tuletatud võimutõustuse sõnavärk, kui edasi arvestada K. Asti mõteltõlga.

Järelikult pole H. Marki valitsus mingil määral "põhiseadusele tugineva riigivõimu kontinuiteedil kandja". Selle valitsuse kontinuiteet väljendub kujukalt ringmängu mudelist "U" — peremees võtab naiste...", kus esinevad ka sõnad taastuleks "siit saab, siit saab" ja väljaveatend igavikku minekuse, "sest süülastest saab peremees".

2. Ja see ongi meie õnneks. Sest mis juhtuks siis kui "valitsusel" oleks põhiseadusliku täidesaatva võimu funktsioon, mis Marki end poolt teatavalt prof. Lauterpachi definitsiooni järele on ka "tegelikult sõltumatu ühegi teise riigi valitsusest".

Ja siis peaks iga eestlane värisema, kes valitsuse seaduspärasust eitab, sest "peaministri" aruandmise järgi sellised eestlased" tulevad pärimiselt ringkondadest, kes üldse ei salli Eesti iseseisvuse taotlusi või kes satuvad okupatsioonigaeste aja-ovõõtsijate mõju alla".

Täname selle enesepaljustuse eest, mis näitab, kui õhuke on demokraatsuse koor "valitsuse" arsenalis ja kui võikalt olitaks koostööd väljaspool. Siit paljastub paremini kui kunagi varem see valmus, millega "valitsusmehed" meie tõelist põhiseaduslike funktsionääride vastu omal ajal võitlesid, muuhulgas sellegagi, et need Rootsi jt. võimude ees mustati. Kui juba oletatu võimu olemasolu pääs ajab ja teod ulatuvad mitte enam üksiknimeste vaid ringkondade halvustamisele, siis on küll aeg tulnud grupi tegevuse lõpetamiseks. Selle väimusega meesle pool Eesti vabadusastlusele eksekutiivis — mis võib ka väljaspool kodumaad tekkida — enne kohta, kui nad ära õpivad, kuidas rahva huvi-

des rahva kaudu tuleb mõelda ja tegeleda.

Saatusse ironilena on Oslo eksilvalitsuse omale tulekud õigused ammu ületanud E. V. Presidendi ülesannetes Jüri Uutosa poolt nimetatud. O. Tõeti valitsuse paguluses üksienda järelejäinud ja seega ka kui valitsuse varemale liikmele minister Joh. Holbergile, kes oma tegevusele saab veel tuge Põhiseaduse paragr. 46-st, kui 29. aprillil 1944. a. Valimisloogu liige ja Valimisloogu liini kaudu paguluses tehtud püüdluste kontinuiteet kandja.

3. Joh. Kaivi sisetoomisega valdusse Oslo valitsuse liini kindlustamiseks on H. Mark küll kaugele läinud. Kasutada tsitarti inimese kõnest, mille all ta kindlasti Oslo eksilvalitsust ei mõeldud, kes kannatanud valu ja kannud raskusi "valitsusmeeste" tegutsemisel "ibi rohkem kui ükelt teine, ei olnud teisti ühe.

"Valitsust" on kindlasti arhiivis alles Johannes Kaivi telegramm, milles ta A. Warma teatele, et "Peaminister Presidendi ülesannetes Herra August Rei külastab Põhja Ameerika Ühendriiki", vastas järgmiselt: "Kunipäevata kirja peale herra Rei reisi kohta teatan, et Ühendriikides herra Rei esinemine tunnustamata riigipeana on meie küsimustele kahjulik ja meie ei saa teda kohelda riigipeana. Kirjavahetuses palun hoiduda tunnustamata ametiühiliste tarvitamisest".

Uhes kirjas sõbrale võrdes ta oma olukorda "valitsusmeeste" koostöö pakkumiste ja kalleatungide taustal tema enda poolt kord ühes Hollandi välkelinnas nähtud pildiga: "Hundikoer veab pilmavankrit. Teised lahised koerad asuvad tema kandi kallale. Hundikoer veab pilmavankrit. Teised lahised koerad asuvad tema kandi kallale. Hundikoer ei saa muud teha kui uriseda ja hambaid näidata, kuna tema on rakkas ja oma töölülesannetes".

Kui kahju! Kuks Joh. Kaiv pidas Oslo eksilvalitsuse tegevust meie ühele võitluse seisukohast, võiks rohkem näiteid eeldada, kuid vast aitab. Kirjades kerdunud Jaan Latliku nimetas ta "valitsusmehe" isehakerud okupantideks.

4. Koostöök on vajalik mõlemapoolne aus tahe, selged alused ja teisepoolse respektiivimine. Koostöö on sisus palju tõsem, kui et märgida "poliitilist pühapäevakooli", lastes terviklida kirjapaberi, mille ülevärgul on häid riigivapp, selle all Eesti Vabariik ja Vabariigi Valitsus, tituleerida üksteist pidulikel kokkutulekul ja muidu presidentideks, ministriteks jne, millele niimetamiselt alati poole kooslõpetad mõnd muigele tõmbuvad ja laiali saat kirju "lahkaks avaldamiseks, milles on häid näiteid koostöö teelise tahteks, näit:

"On kahetsusväärne, et meie V.V. ja selle tunnustam'se ümber on teadud elemendi meie rahvaslaste

poolt kontroversaalseid seisukohti võetud ja avaldatud. Mõnigi kord on jäänud mulje, et Moskva käsi ja agitatsioon on mägus".

"Need kes eitavad Vabariigi Valitsust, talitavad Kremli soovide kohaselt".

"Valitsuse" üle kahekümne aastaste tegevusest võiks neid koostöö tehte avaldusi noppida lehekülgedele viisi. Kuid kas need näited teiselt poolt pole tõeliks minu poolt väidetud — oletatu koostöö — tõeliseks põhjuseks, millest H. Mark siiski koostööna püüab näidata.

H. Mark mõlemas oma vastuse viihab meie esepoliitika. Kuid teie poolt teab H. Mark väga hästi, et meie "nn esepoliitika" päämeks põhjuseks on olnud "Oslo valitsuse" tegutsemine. See tegutsemine ei ole koormaks olnud ainult meie välisliidudajatele, erimade valitud esindusorganisatsioonidele, ta on praegu koormaks ka Eesti Rahvusriigikogu.

5. Lõpuks tulen tagasi algteema juurde. Juba aasta tagasi kuulnud EERN-i ringkondadest, et seal "valitsuse sektoris" peetakse plaane, kuidas eelseisvat U. E. Päevi ja eriti Rahvuskongressi ära kasutada oma huvideks. Eratide pidi kuulnema, et üheltpoolt peeti seal vajalikuks n.n. valitsuse tunnustamise küsimuse üheks võimist ning teiseltpoolt aktsiooni Kesknõukogusse pääsemiseks ilma, et tarvitaks alluda Kesknõukogu põhikirja nõudele, mille järgi vastavast asukoha maad saab esindada ved üks ja kõige isemad alusel loodud eestlaste koonid. Neist plaanidest osula tähendasin oma kõnes, oli jutte mitmest isikutega mitmeid mandrit. Viimaste tulemuseks oligi USA kaudu enamvähem saadud kinnitus, et valitsuse küsimust üles ei võeta, kuid kardeti et kaimead ei suuda taltsutada aktiivsemaid, aga määg Kesknõukogu tagaukse ümber käis edasi.

K.a. veebruari saabusid uued kuulduised. Ja need kõnelesid sellest, et püütakse Kesknõukogu lõhestama hakata "realsele" ettepanekuga, luua Kesknõukogu vastuorganisatsiooniks "Eesti organisatsioonile ülemäämaliit". Kuna need teated olid imervärsked, ei pidanud ma mitte vajalikuks Esinduskogus neist kõnelda enne kui tean midagi kindlamat. Nüüd on seegi toimunud. Eelviimase "Teataja" kirjutab H. Mark "Vajame ülemäämaliit Eesti organisatsioonide liitu". Näib et seal käiakse edasi põhimõtte järele — lõhesta ja valitse. Kui loota ei ole ühe ettepaneku läbimineku, siis tullakse teisele.

Heinrich Mark lõpetab oma sõnavõtu Vabariigi aastapäeva aktuse kõnelise paatosliku üleskutsuga "valitsuse" koostöökis kõigi ringkondadega. Aga need ilusad sõnad tunduvad nii õnematena, kui teod räägivad vastupidist.

LEO KARUPÄÄ

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Pentoimetaja Juhon Kookla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetaja ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaddress: Box 66
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskiltnas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eeskiltna, tel. 036/74 772
Telemispostigro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postigro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 147-
Termin (4 kuud) kr. 53-
Kuu kr. 15-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskiltna-Kuriren
Tryckeri AB Eeskiltna 1972

Svetlana jutuaajamine saksa suurajakirjale elust USA "kolhoosis"

HAMBURG (VES) — Stalini tütar Svetlana, kes hiljuti lahkus oma mehe juurest, on nüüd andnud Lääne-Saksa ajakirjale "Stern" jutuaajamise, milles ütleb, et ta ei ole lihtsalt kannatanud elu välja ameerika veldrike "kolhoosis". — Ma püüesin kommunistliku korra alt, ütles Svetlana, ja sattusin abellumise kaudu kommunisti.

Svetlana saabus USA-sse 1967. a. Aprillis 1970 ta abellus 59-aastase arhitekti William Wesley Petersiga, kellega oli tutvunud ainult 20 päeva enne pulmi. Peters elas Phoenixi linna lähedal Arizonas ühes kommunistis, mis kandis nime "Taliesin West". Selle rajajaks oli arhitektide kollektiiv "Frank Lloyd Wright Foundation", mille esimeheks on W.W. Peters. Viimane oli muide 20-ndatel aastatel populaarse arhitekti F.L. Wrighti lemmikpõliline. Wright ise suri 1959. a., millest peale kommunisti ülemaks on tema 70-a. lesk Olgivanna, end. montenegro aristokraat.

Olgivanna oli valitsenud kommunisti lausa diktaatorina. Tema korraldusel ei toht teatud ruumides suitsetada, ta määrab, mitu klaasi alkoholi iga kommunistilise võib nädalas juua, määrab töötlemise ja peab ka igaal puhapäeval "kolhoosile" jumalateenistuse. Kell 6 homm. on äratamine, siis ühine hommikuine, ühine nõudepesimine jne. Igasugune privaatsus oli kommunisti keelatud.

Näiteks ei tohtinud keegi oma toa ust kinni panna. See korraldus häiris Svetlanat kõige enam, sest ta ei talunud, et pidi ikka ja alati elama kaaslaste pikude all ja kungu ei tohtinud sülgeda end privaatssuse.

Jutuaajamisest lünnab veel, et ka rahakassa oli kolhoosnikel ühine. Olgivanna oli andnud üldkassast igaile kommunistlikulele aastas 2 000 dollarit taskuraha. Svetlana siiski oma raha, mis ta oli saanud raamatute honorarina, kommunistikaasase ei andnud. Kui ta kommunistile enam välja ei kannatanud, võttis oma 9-kuuse tütre Olga ja asus Phoenixisse. Hiljem ta ostis seal lüheduse 70 000-dollarilise maja ja loobab nüüd, et Peters võtab aru pähe ja tuleb kommunistist ära tema juurde.

Peters on öelnud ajakirjanikele, et Svetlanat pole keegi kommunisti taga kiusanud, ta olevat lihtsalt end ise teise kommunistlikumete eest isol- leri-ud. Petersi esimese naise esini- mi oli muud samuti Svetlana. See hukkus 1946 autoõnnetusel.

Svetlana

Moskva propaganda organid õiendavad

NEW YORK (VES) — Okupeeritud Balti vabariikidest läänemaailma jõudnud apoliitikutega Kremli vägivaldapolitika pärast on N. Vene asetatud äärmiselt piinlikku olukorda. Apoliitiku okup. Eestist, eriti aga 17 läti kommunisti kiri ja hiljutine 17 000 leedu katoliiklike appikarje, mis saabus UN-1 peasekretäri K. Valdeimile edasiantamiseks Vene peadiktaator Brežnevile, on leidnud avaldamist kogu vaba maailma ajakirjanduses. Esitatud faktid on tõendatud ja neile on Kremli võimudel ning nende käsitsilist võimatu vastu kõnelda.

Äärmiselt piinlikku olukorda, mida Kremli ilmselt kardab arutulele tuua, levat rahvusvahelistel foorumitel koos Vene võimude poolt neis maades sooritatud veretegudega ja paljut muudliiki genotsiidi alla kuuluvate sammudega, püüab Kremli leevendada nüüd sel teel, et katsub lüüa nomaal: mas ülestõusnud küsimusi valides mõeldud ning esitada oma propaganda fotoreportaazhi ning artikleid "õnnelikest" inimestest neis maades.

Nii toob Moskvas väljaantav propagandaülekanne ingliskeelne "Moscow News", mis ilmub kord nädalas, oma nr. 12 (25. märts kuni 11. apr.) rohkeid propaganda fotosid ja kirjutusi okup. Eestist. Tuuakse pikem kirjutus Vene agendi, Eesti ülema nõukogu sekretäri B. Tolbusti kirjutuse, mis katsub tõendada Venemaksivat "rahvaste sõprust".

Kellegi Rein Hansoni allkirja on trükitud kirjutusele, mis kõneleb

USA jõukoondus Vietnami vetesse

Alates veebruarist on USA kaheksakordistanud oma sõjalaevastikku Vietnami vetes, teatav Washington. Jookontsentratsioon on suurim sellelaadiline pärast Koreat. Umbes pooled USA seitsmendasse laevastikku kuuluvatest suurematest sõjalaevade operereerivad lahingitoonis Vietnami ümbruses, vii siis varustavad nad tagavaradega ja laskemoonaga neid laevu, mis Tongkingi lahes viibides tulistavad FNL vägesid kahuritest või suunavad nende vastu pommituslennukeid.

Jaanuaris ja veebruaris kuulus ameeriklaste "Vietnami laevastikku" umbes 18 000 meest, kes tegutsesid 15–20 sõjalaeval — kaasaarvatud kahel Tongkingi lahes paikneval lennukite emalaeval. Nüüd aga on laevastiku personali arv 35 000 meest, angaraalevu on poole rohkem ja sõjalaevastik koosneb enam kui 40-st laevast.

Peale lennukite emalaevade on Vietnami vetes kaks ristlajet, vähemalt tosin hävitajat, meredessantüksus koos helikopterite baaslaevaga ja palju teisi. Vietnami vetesse ooda-

takse tegelikult veel kahte angaraaleva, kuusjuures nendega tulevaid kaasa vastavad eskortüksused.

Ajaleht Washington Post märgib, et kui vaenulik ofensiiv kestab edasi ja kui kõiki olemasolevaid laeva jäetakse lahingutsooni, on sääl kokku 59 mitmesugusest tüübig sõjalaeva ja 47 000 meest. See omakorda ületaks 1967–1969 aastate nivoo.

Nimetatud perioodil omas USA Vietnami vetes kolm angaraaleva ja väga harva liitus nendega ka mõni "ekstra-angaraal". Sõjalaevade tootlartv oli tol ajal 30–40 ja neil teenis maksimaalselt 40 000 meest. Neist suurem osa aga kuulus desant- tiüksustesse, kes teostasid perioodilisi kallalatlunge FNL-i ja Põhja-Vietnami üksuste vastu.

Samuti tugevdavad ameeriklased oma pommituslennukite kaadrit, eeskätt üliraskete pommituslennukitega tüübig B-52. Kokku peaks pärast tugevdusi olema USA-1 Kagu-Aasia ruumis umbes 130 operatsiooni- nimelisel hiigelpommitajal. B-52 on võimeline võtma pardale 30 tonni pomme, kuusjuures masin lendab kümne km kõrgusel ja vajaduse korral veelgi kõrgemal.

Seetõttu on B-52 raskesti tabatav tavajale õhutorje poolt, kuid just viimased rinnakud Põhja-Vietnami kohale tõestasid, et Hanoli on olemas raskette, mis on võimelised tabama ka väga suures kõrgustes lendavad lennukid. Nimelt sai rakettitabamuse tagajärjel ühe B-52 ühest vigastusi üks B-52, millel aga siiski õnnestus oma baasi Taits tagasi lennata. Põhja-Vietnami raadio aga teatas toorkõrde, et B-52 rakettide abil tulistati mitu hiigelpommitajat alla — teade, mida ameeriklased demonteerivad.

Ka taktikalis õhujõude tugevdada ja olemasolevatele andmeid võib ataklennukite arv küündida tuhande de kahesajani.

Tunnustus meeskoorile Torontos

TORONTO (EPL) — Toronto Eesti Meeskoori kevadkontserdil Torontol üllikooli Kontserisalis anti koorile üle Ontario peaministri Davise allkirjaga varustatud kunsti- pärane plakkett mõistuseks ja tunnustuseks koorile esinemise eest mullu Ontario Place'is 4000 kanadalasele.

Seekordast aastakontserdil esitas koos Roman Toi juhatusel sama ka- va, millega paar nädalat tagasi esi- neti USA-s, Bal'mores. Kontserdi solistik oli noor pianist Kristi Allik, kes oma esinemisega leidis üldise tunnustuse. Kristi Allik on muusika- lise hariduse saanud Torontos ja on vaidlematult üks silmapaistvamaid noori muusikuid Torontos.

Eestlasi leksikonis

Ligemale kolme aastase hilinemise- ga ilmus neil päevil trükit Rootsi Ajaloolaste Ühingu poolt aastate viisi väljaantav "Svensk historisk bibliografi 1969". Eestlasist oli uurimistööde osas seekord ainukesena arvesse tulnud õigusalajaloolane dr. J. Ilmar Aarens. Viimemate rootsiaine- lise raamatut-reitsensioonidena lei- vada samas 1969. a. ajaloolisbiograafia- sa mainimist arherlool Lilly Kaala- se arvustus prof. M. Stenbergeri ü- rumiselle "G. Postenis" ja fil. lic. A. Loiti reitsensioon "Hist. Tidskr." nr 89 (1969).

REFLEKSID

■ **TELEVISIOONIS NÄIDATI** vasa- käarmustale ideeliste kodumaa idari- kee just ühenduses nende sõjaväe- ga. Nendele, kes siin pommitustis tee- vad, et lõhkuva riigikaitset, distsipli- ni ja õhestavat üldist kaitsetahet, oli võimalus vaadata, kuidas asjad siis on, kui nende töö on vilja kord kannud ja loodud ka siin n.n. "sot- sialistliku ühiskond". Siis ei sülitata enam lipule. Siis ei võidelda enam distsipliini vastu. Siis ei taheta enam hävitada sõjaväge. Sest siis on kõik nii, nagu ta oli televisioonis. Nõr- sirgide paraadmarsijaid dekoreeri- takse lilledega, valmistatud hulga- daadavad sõjaväetennistusse oma noori. Tankid, suurtükid, raketid ja muud hävitusrelvad rulluvad. Juttu- tatakse, et isamaa, partei ja kommu- nismi eest on ilus surra. Nii nagu lauldi tsari ajal: "Kui keiser usu ja isamaa, kord kutsuvad mind sõdima, siis astum vastu rõõmuga — huur- raa, hurraa, hurraa...". Nii nagu marssisid Hitleri armeed. Nii nagu marssivad kõik inimõigusi jalge alla tallavad diktatuurid. Kas mitte selle kõige vastu demokraatia ei vaja ene- sekaitseks siiski pisut distsipliini, pi- sult kohusetunnet, isamaarmastust ja tahet oma maad kaitsa venelaste vastu, olgu need siis kas või kalla- le tulemas "sotsialistliku vabastami- se" nimel.

■ **VAENE VABARIIK**, ohkas tele- fonis kirjanik Artur Adson, kes on kaasa elanud nii noore Eesti riigi kui ka eesti kultuuri intensiivseimal arengufaasil. Ta oli lugenud uue su- gupõlve kirjutusi ajakirjades Lääne- pool raudest, kus ikka ja jälle tullakse välja n.n. ümberhõlmamiste- ga, olgu see siis iseseisvusvõitlus Va- badussõjas või üldise iseseisvuse lü- hike külg. Otsitakse hooliga samaa- gseid kriitilisi, kes on poliitilise teravusega iseseisvust karikerinud.

A. Linkhorst vastuvõtul

New Yorgi linnavalitsuse traditi- onilise vastuvõtu linnas asuva- tele akrediteeritud diplomaatidele ja konsulaarresindajatele võttis Eesti pool osu konsul Aksel Linkhorst abikaasaga.

● Stockholmis ühdisid Selja (n-na Piironen) ja Kauno Tuuliku poeg.

Kõike seda samal ajal, kui selle ise- seisvuse rõvijaad omakorda tunhivad arhiivides, et pidepunkte leida Eesti Vabariigi ja eesti rahva iseseisvuse mahamaterdamiseks ning okupatsioo- ni kujutamiseks "kuldse ajana". Artur Adson ütles nõrdinult: "Kuldne aeg eesti rahvale oli siiski just ise- seisvus". Jah, kui poleks olnud iseseisvust, ei oleks eesti rahvas ega ka tema esinajad läänemaailmas ol- nud samal läänelisel kultuuritasemel kui praegu. Nend rahvad, kes jäid venelaste haardesse ja raudeestrid- taha, jäid ka venelaste tasemele. Eesti iseseisvuse vilja ja mõju ei ole suutnud hävitada kolmekümneaasta- ne vaimne ja füüsiline surve. Nende propaganda ja ajaloovaltsimine hak- kavad alles nüüd esimest vilja kand- ma.

■ **EESTI PÄEVALEHT** teotab Pablo Nerudat, märgib etteheitevat ajakir- jaks "Aspekt" üks noori akadeemi- kuid ja on pahane ka teiste peale, kes on juhtinud tähelepanu Neruda lõimtavalele oodidele Stalini ohvrite- rikale rezhimile kõige mustema terrori ajal. Ta ütleb, et luuletajate mõistus ja eriti nende poliitiline mõt- lemisviis erineb sageli tunduvalt ta- valisest kriitilisest inimeste omast. "Oh oleks meil eestlastel üks Pablo Ne- ruda, kes kirjutaks ja kõneleks ees- ti rahvast nii, et kõik maailm saaks seda kuulda", ohkab ta.

Jättes kõrvale tõstasja, et töö välja- ütlemine faktide alusel ei ole kui- dagiviisi teotamine, peab meele pi- dama, et just Eestis kasutas Stalin ära ühe luuletaja (kelle mõistus eel- toodu alusel ja poliitiline mõlemis- viis tunduvalt erineb tavalistest kriit- tilisest inimeste omast) Eesti rahva iseseisvuse mahamõitjana, kuna sel- lesse ülesandesse ei õnnestunud pai- gutada mõnda "tavalist kriitilist in-imest". Johannes Barbarus-Vares määns seda reeturi rolli ja lunastas selle, kui juba hilja oli, enesetapu- ga. Paraku ei ole Stalin ise Tšilli asju saanud korraldada selliselt, kui ta korraldas asju Eestis. Siis alles oleksime näinud, milleks Neruda kõl- bab (kelle mõistus tunduvalt erineb normaalinimeste omast, nagu celpool- märgitud...). Norralastel olid omad hädad Knut Hamsungi. Kulgi ta on suar kirjanik, peavad norralased te- da veel praegu väikeseks norra- laseks, sest ta sattus vaimustusse oma rahva ikestajast Hitlerist.

Kättemaks bihaaride vastu Bangladeshis

(VES) — Hindude vihaht muhamedi usku bihaaride vastu andis õde- se pildi fotod, mis ilmusid mõne aja eest kogu maailma ajakirjanduses ja näitavad, kuidas kättemaksuks torgiti vangilangenud vanalasi tääki- dega surruks. Bihaaride hävitamine jatkub praegugi, kirjutavad Lääne- Saksa ajakirjanikud, kellel õnnestus külastada üht bihaaride getot, oigemini vangilaagrit pealinna Dacca külel.

Dacca getosse on surutud 175 000 bihari, kes elavad seal praegu kir- jeldamatult rasketes tingimustes. Lääne-Saksa ajakirjanike arvamisel on siin tegemist maailma õudsema getoga. Toituolu on laagris ääretult viletsad ja tervishoiutingimused alla igasugust arvustust. Kuna valitsus Daccas ei funktsioneeril veel korrapä- raselt, on kogu ma korraldajades. Dacca on õhtuti nagu rõvikuobas, kus keegi ei julge tänavale minna. Bengaalidest jõugud liiguvad omavo- lisesse ringi ja korraldavad metsi- kude kättemaksuaks nii linnades, kui ka bihaaride getodes.

Bihaaridest suur osa elas varemalt Indias, kust olid sunnitud põgenema 25 a. tagasi oma muhamedi usu pä- rast Ida-Pakistanist, praegusesse Ban- gladeshi. Kui nüüd Ida-Pakistan kao- tas, sattusid nad jälle hindude- bengaalide kättemaksu alla.

Dacca getos olid ajakirjanikud kõ- nelnud paljude naistega, kes jutusta- sid õudsetest kättemaksuaktiooni-

dest. Laagrielanike rõhuva osa mul- de moodustavadki rased ja lapsed. Üks noor naine jutustas: 4 päeva pä- rast sõda kutsuti minu mehe jälle tööle tagasi, kuid kui ta sinna läks, peagi ta surruks. Üks naine kaebas: Minu kaheksa last tapeti minu silma- de ees — bengaalid sõdurid lökasid nendel läbi kõrid. Sellaalasi lugu- sid on paljudel jutustada. Fotomees on teinud pildi 9-aastasest tüdrukust, kellel on kõhul juba paranemisel olev hiigelsuur tüügiarm. Sõdurid olid ta vägistanud, siis tägiaga läbi torganud, kuid imekombel jäi tüdruk elu.

Laagris oli juba veebruaris kirju- tatud palvekirji UN-le, et bihaaride- le abi ja kaitse antaks. Alles saksa ajakirjanikud said nüüd kirja välja tuua. Bihaaride naised olid palunud, et välismaa võimud sellele metsiku- sele vahele seaks. Ikka ja jälle oli üteldud: "Päästke meid! Nad tapa- vad meid kõik!"

Rootsi-turisti tähelepanekuid prantsusparasest Montrealist

Paari kuu pärast sõidab Rootsi sadu kaasmaalasi Kanadasse Ülemajilmsele Eesti Päevadele, milledega seoses õpitakse tundma Kanadat ka väljastpoolt neid paiku, kus teostuvad Eesti Päevade programmi tähtsaimad. Jaan Järv Göteborgist, kes möödunud suvel viibis pikemat aega Kanadas, tutvustab alljärgnevas artiklis Eesti Päevade stardijale oma tähelepanekuid Montreali sektoris.

Reisija, kes Skandinaaviast Montreali saabub, maandub sealsel lennuväljal peaaegu samal kellaajal, mil ja oma reisi algas. See oleneb tunduvalt asjaolust: lend kulgeb lääne suunas ja sõiduaeg moodse jettleni-nukiga ühtib enamvähem ajavahemikuga Euroopa ja Ameerika vahel. Lennuväljal ootavad õhujahutusega bussid, milled viivad reisijaid poolteise dollari eest linna. Taksistid nõuavad selle sõidu eest 6-7 dollarit.

Montreali linn asub väga ilusal kohal St. Lawrentsi suure veeteel ja Mont Royali mäe vahel. Parke ja rohelisi väljakuid leidub linnas rohkesti. Suurim neist on ligi neljaruutkilomeetrilise pindalaga Mont Royali park, mis asub kõrge mäe otsas ja omab ilusa väikese järve. Kahe miljoni elanikuga linn on väga internatsionaalne ilmega ja jätab rahuliku mulje, sest siin puudub kiire ja närvitsev elutempo, nagu see on omane Ühendriikidele. Seda põhjustab teadagi prantsuse elustiil, mis on osalt küll segunenud anglo-saksi omaga. Jaht dollarile kehtib ka siin linnas, kuid vastavalt prantslaste tavadele — istutakse restoranides, kohvikuis, kus siis ka tundub osa palgast kulutatakse. Kanada prantsuslinnades on peale muu veel silmatorkavalt rohkesti kunstiväljapanekuid: neid leidub parkides, avalikel platsidel, tänavail, kus siis toimub ka maalimine ja maalingute müük.

Montrealis on esindatud vist kõik maailma rahvad. Need eri rahvused on enamasti grupeerunud ka eri tänavale. On näha ka neegreid, pärit varem Inglismaale kuulunud Lääne-India saartelt. Siin töötavad nad peamiselt majateenijana. USA-st saabuvale neegreile Kanadas peatuslaskid ei anta.

Linna eest on väga palju hoolitsetud energilise linnapea Jean Drapeau. Ta on linna kodanike poolt lugupidatud ja tühise populaarne. Tema peamised teened on tunnelraudteehitamine, Seoses selle ehitamisega kutsuti Pariisist kohale inseneere, kes omasid tunnelraudteehitamisalal suuri kogemusi. Metroo, mis on praegu 25 km pikkusega ja nelja haruliiniga, väljehitamine jatkub. Ehitamisel väljakeevatud muld kasutati väga sobival viisil: sellest

ehitati 400-aakriline saar St. Lawrentsi jõe keskele ja a. 1967 avati saarel maailma näituseks, mille alale püstitati enam kui 100 uut hoonet ja ligi 70 riiki esines siin oma väljapanekuga. See ekspoo on jäänud permanentseks. Kogu näituseplats jätab ilusa ja pitoreskse mulje oma idamaiste (India, Tai, Burma j.t.) pagodidega ja muude ultramodernsete ehitistega. Ekspoo-plats on praegu kogu linnale meelelahutuse ja lõbustuskohaks. Ning atraktsiooniks turistidele: siit võib saada eri rahvuste toite, siin võib kuulata ettekandeid ja muusikat, vaadata teatrit, rahvatantsu, kunsti ning sõita ringi püstirongiga.

Võimsas kerakujulises Ameerikapaviljonis, mis on suurim teiste hulgas, oli möödunud suvel väljapanekuid pioneeride ajastust. Või näha tollaegset loodust, loomi, taimi, tarbeseid, toitu ja inimeste tegevust. Liikuv trepp, millega sai sõita paviljoni kõige ülemisele korrusele, üteldi olevat pikim maailmas.

Nagu kõikjal, nii teostub ka Montrealis elav saneerimine: lammutatakse vanu hoonet ja püstitatakse uusi ja nägusaid piivelohkajaid. Kõik uued ehitised püstitatakse vapustust taluval viisil, et kindlustada kaitsvat maavarisemist vastu. Maa-alale olevat väga tundeil võnkel. Linnas leidub umbes parkkümmend 40-45 korusega maja, ehitatud osalt üheksateistkülselise kapitaliga. Need hooned kuuluvad enamuses pankadele, kindlustusseltsidele, ajalehtedele, kuid leiavad samuti kasutamist hotellide, restoranide, konverentsi- või kontoriruumidena.

Montreali linna väljehitamisega on ka eelised väärkita etendunud. Nii on insenerid Kasak ja Komendant konstrueerinud maailma-näitusekspeko platsile erilise 158 korteriga maja, habitat, ja noor tunnustust evit naisarhitekt Tiit O'Brian-Tammist on koostöös teiste arhitektidega projekteerinud suure ja nägusa 43 korusega Bonaventure hotelli. Parkide kaunistamine ja ilustamine alal tegutseb juba pikemat aega Montreali linnavalitsuse juures eesti iluandnik, H. Lepp.

Juba kauemat aega pole Montrealis korteri-probleeme esinenud. Rahaseintel leidu: möödunud suvel rohkete korterite pakkumise kuulutus. Ruume oli valdada igas suurus. Samuti sisaldasid ajalehed nii korterite kui ka üksikute möbleeritud tubade pakkumisi. Kuid hinnad näisid viidimisi kõrged.

Suur-Montreali alal olevat ligikaudu 1500 eestlast. Enamik nendest eluneb oma majades, mis on punased telliskiviehitised, püstitatud 50-60 aastat tagasi. Teadagi omavad eestlased ka uusi moodseid maju. Vane-mad elamud on ingliskiilised: maja

ees on väike aiakene, kust viib trepp majja. Maja taga on suurem eed. Elu-, söögitoa ja köök asuvad alummisel, magamise- ja vannitoad ülemisel korrusel.

Eestlaste suvemajad on nägusad moodses stiilis puitehitised, asuvad kas jõgede või järvede ääres, on lähestikku üksteisele, moodustades nõnda eri eestlaste asundusi. Selliseid suvemaju leidub rohkesti põhjapool Montreali, nagu näiteks Dalesville'i ümbruses, 70 km linnast, Blue Lake'i järve ääres, 60 km linnast. Selliseid asulaid on veel St. Lawrentsi jõe ääres, Melocheville'is, ja ka teisel pool järvi — Ühendriikides.

Kanada matusepaigad on lihtsad kuid nägusad, moodustades ilusaad võrdseid muruplatside püstitusviidega. Hauakünkad puuduvad. Kanada sõjaväekalmistu on samuti tasane muruväljak. Nimeplaadid asuvad maapinnal ja iga plaadi kõrval lehvib väikesel vardal riigilipp, mille teisele küljele on kinnitatud väike punane Flandria mooni õis.

See õis on oma tähenduse saanud Esimese Maailmasõja Flandria lahinguväljalt. Iga aasta 11. novembril pühitsetakse langenud sõdurite mälestuspäeva ja tänavail müüakse siis noid mooni-märke.

Montrealist põhjapool, Laurentsia mäestikku sõites, tutvusin ka siinsele Kanada metsadega. Leidub rohkesti segametsi. Lehtpuudest domineerivad haavad, paplid, jalakad, vahtraad, kased, hikorid ja plantaanid. Okaspuudest olid märgatavad valge mänd, valge kuusk, must kuusk, punane kuusk, kanada lehis, tsugapuu, balsami nulg ja eksliku nimega seeditruid. Kõik sealsel mandril seeditruid nimetatud puud kuulusid küpressiliste sugukonda ja on õigupoolest mitmesugused küpressid, elupuud või kadakaliigid. Göteborgist (Ceder libani) Ameerika mandril ei leidu üldse.

Teede ääres leidus ka mürgist kanada poolpöösast, poison oak. See nägus taim suure imponeerivate sulglikedega ja kahvatupunaste kuljusõtega meelitab vägisi noppima, aga paljaste kätega ei tohi teda puutuda: tekibb rasketistiparandatavai ekseemitaolisi põletikke. Loomadest silmasin Laurentsia mäestikus väga uudishimuliku ümbrisejat (Woodchuck), elava iseloomuga võõravarat ja ka õhtlikku hajusukunksi.

Praegusaja Eesti jazz RAADIOS

Möödunud teisipäevases raadio-programmis nr. 2 tutvustasid Lars Resberg ja Harry Olt tänapäevase jazzmuusikat idast, mis enamuses hõlmab vene, osalt aga ka praegust eesti jazzit Tallinnast.

Rootsi arvustajad märkisid, et praegune jazzmuusika idas käib ameerika eeskujude järele, kuigi sellesse on kaasa toodud rahvamuusika sümptomeid. Jazz idas näib, märgib näiteks DN arvustaja, olevat ajas maha jäänud — Leningradi ja Armeenia jazz nagu 50-ndatest aastatest. Ta lisab aga, et laulu- ja instrumentaalgrupp "Kollaazh" Eestist esitas rahvamuusikat jazzi vormis, olles aga siiski ameerikalik nii rütmis kui improvisatsiooniliselt, "mõnikord otse kohmetult kandiline".

● Torontos korraldas oma kunstinäituse kirjanikuna tuntud Magda Piha, esitades 60 õlimaal, akrüülilõuendit ja monotiüüpi.

● Lakewoodi Eesti Ühing USA-s valis omale naiselimehe — Virve Puströmi.

Eesti vabaduspäevadel on Montrealis raekoja lipumastis lehvitud sinimustvalge.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Mängukooli emadepäev

Eesti Komitee Gbg osak. korraldab laupäeval, 6. mail algusega kell 11.00 Eesti Majas Drottninggatan 27 Mängukooli laste emadepäeva pühitsemise. Kavas on tervituskõne emadele, laste ettekanded laulus ja sõnas, muusikalisi ettekandeid klaveril, deklamaatsioone. Ühine koosviibimine kohvilavas. Mängukooli lapsed ütlevad teretulemust ka teistele emadele. Isadele. Samasega selgitatakse üle Komiteeti Stockholmist saadetud Eesti Aabits nendele lastele kes 1971/72 saavad 5-e aastaseks.

METSAKODU

Peakoosolek

Eesti Skaudijuhitide Kogu Rootsis (Metsakodu) liikmete korraline Peakoosolek toimub laupäeval, 6. mail algusega kell 15 Metsakodus. Koosoleku päevakorras: 1. Koosoleku avamine ja rakendamine. 2. Kvorumil kindlaksmääramine. 3. Kogu ning Metsakodu tegevuse ja majanduse aruanded. 4. Planeerimistoimkonna ettepanekute kinnitamine. 5. Uudis-ma küsimused. 6. Tegevuskava. 7. Elavare, liikmemaksu suuruse määramine. 8. Revisjoni komisjoni ja valimisloimkonna valimine. 9. Kohalalgatut küsimused.

Koosolekule on teretulnud kõik Kogu liikmed ja Uudis-ma osatähted omanikud.

Pärast koosolekut saun ja einalaud.

METSAKODU

Maleva talgud

29.4. — 1.5. toimuvad Metsakodus Maleva talgud, milledest osavõtt on teretulnud vahelduseks skautlikele noortele, lastevanematele ja skaudisõpradele teistele liikmetele üle maa. Tööd leidub igale võimele ja soovide kohaselt. Talgutoit on prii. Lõunaks tantsu ja lõbusad lõkkeõhtuid. Organisatsioonitöö ühissõite! Metsakodu ootab ja hoolitseb heaolu eest. Saunamõnudest rääkimata!

BORAS

Pensionäride koosviibimine

Kohalik pensionäride ühing korraldab pühapäeval, 7. mail kl. 15 koosviibimise Moderata Samlingspartiet'i ruumides Skolg. 21. Kavas palvusõp. Kodumest, kohvilaud, ühislaule, akordionimuusikat Rudolf Pärji esituses. Tami-sõidust osavõtjate registreerimine ja reisiraha sissekassereimine. Juhatus ütleb teretulemust kõikidele liikmetele, kes soovivad koosviibimisele osa võtta.

GÖTEBORG

Vaja kõõgipersonali

Göteborgi Eesti Seltsi lastesuvekodu Valgeranna vajab suviseks tegevuseks (avatud 18-16/76) kompetentset perema ja keetjat. Ka on veel võimalik laste registreerimine alloodud teavil. Sooviavaldused aadressil: GES Lastesuvekodu Toimkond c/o Lokkib, Kobbegården 68 436 00 Asklum. Täiendavat informatsiooni samast, telefonil 031/28 54 1.

STOCKHOLM

Peakoosolek

Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna ühingu korraline aastapeakoosolek peetakse 21. aprillil kl. 19 Eesti Majas, Walling. 34. Päevakord: Koosoleku rakendamine, 1971 tegevuse- ja kasusaaranded, 1972 tegevuskava ja eelarve, valimised, koosolekul algatatud küsimused.

STOCKHOLM

Kunsti müüginäitus

Kuni edaspidiseni on Välis-Eesti galeriis, Tullportsgatan 174, T-peatus Hornstull (tel. 08/84 09 55) avatud äripäeviti kell 9-17, laupäeviti 10-14, kunsti müüginäitus. Esindatud on Endel Kõks, õlimaalid ja joonistused, Silvia Leitu, akvarell, Nancy Nõmme, batikmaalingud ja Maire Männik, skulptuur. Samasega selgitatakse vältimata kahekümnelt tuntuks eesti graafika teoste kollektsioon Välis-Eesti graafika sarjas, Esinevad Endel Kõks, Karin Luus, Eric Pehap, Anne-Reet Paris.

STOCKHOLM

Tall. Linn II (III) Tähtl. Gümna. endiste õpilaste kokkutulek toimub reedel, 12. mail kell 15 Eesti Majas.

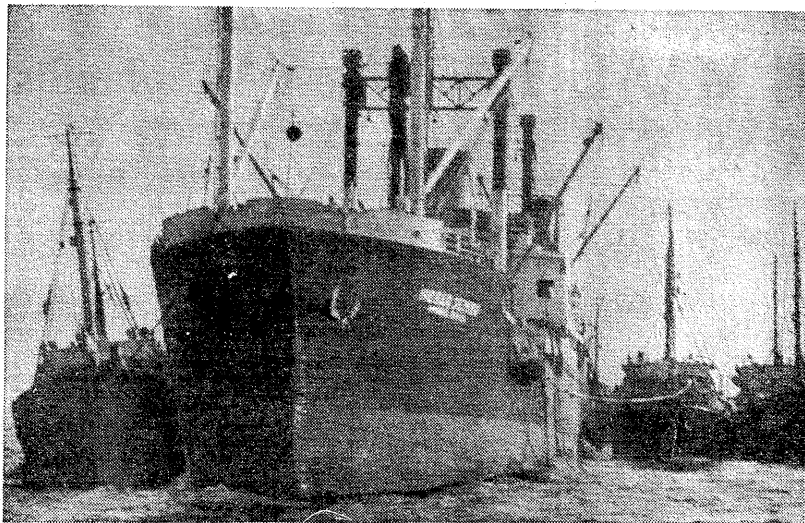
USA-s valis Patersoni kogudus oma uueks õpetajaks Max Saare, kes vahepeal on kogudust teeninud asetäitjana. Max Saar teenib nüüd kolme kogudust korraga — peale Patersoni on ta õpetajaks Bergen County ja Washingtoni kogudustele.

Brazinskaste saatus tuleb otsustamisele

ANKARA (VES) — Nüüd on selgunud, et lennuki kaaperdamisega Venest põgenenud isa ja poja Brazinskaste protsess tuleb kohtus arutusele nii päevil. Kohus põgenike üle peetakse Ankara, kuhu Brazinskased tuuakse Istanbulist, kus nad praegu on vangis.

Leedu ringkonnist teatatakse, et N. Vene on avaldamas Türgile Brazinskaste väljandamiseks kohutavat survet avaldada võimalikel viisidel, kaasa arvatud diplomaatiliselt.

Protsess tuleb ajaliselt otseskohe pärast N. Liidu ülemnõukogu presidendi esimehe Podgernõi külastäiku Türgisse.

Nõukogude kalalaevad on kuude viisil merel ja saak antakse ära suuremale emalaevale. Nagu juuresolevast selgub, nägid hiiu kalurid, kes mitu aastat on Aafrika vetes püüdnud esmakordselt Senegali pealinna Dakarit, kuna aparatuur vajab parandamist.

Kuidas võidelda vanadusega? Dollarikuurid Bahama saartel

NASSAU, Bahama saared (VE) — Mida on vaja, et olla "ilus inimene"? Mitte väga palju. On vaja ainult kümme päeva rakkudeteraapiat, magada korralikult, katta talasso vannides (mis normaalses keeles tähendab merevetti), süüa elavat kanaloodet ja viimase pilsajana peab omama 2000dollarit selle kuuri eest tasumiseks. See on hind, mida tuleb maksta "Four Seasons Balmora" hotellis Nas-saus Bahama saartel "elustava neeru skuuri" eest. Seda kuuri nimetatakse vastavates brošüürides "Renessanss".

"Renessanss" on dr. Ivan Popovi, dr. William Goldwagi ja dr. Elliot Goldwagi vaimu'as. Kaks esimest on meditsiinilised doktorid.

Dr. Elliot Goldwag on filosoofia doktor ja oli varem-ni Helene Rubinstein'i ihuravi kuningriigis juhtivaimad inimesi. Ta on pikakasvuline, hea väljusega, omab unistavat silmad, on valge-ine — ühe sõnaga perfektne mees õigel kohal.

Dr. Popov on jugoslaavlane ning enne Titot oli ta kuninglik ihurav. Pärast Titot on temast saanud tuntud "noorendaja" üle kogu Euroopa.

"Renessanss'i" ravilas on ainult 50 kohta ning need on talviselt alati võrdselt okupeeritud nii meeste kui naiste poolt. "Naised tulevad siia ilu pärast," ütles dr. Popov, ja mehed, et noorendada.

"Renessanss'i" põhi-idee on vältida enneaegset vananemist. Kolme "Renessanss'i" doktori ütlust mõelda käituvad tänapäeva inimesed oma aastatelt vanematena, samuti on nende välimus alati kulumun ja varem kui nende iga.

"Miljööruvetus, pinget ja halvad söögikombid kiirendavad vananemist. Meie ei saa loomulikult muuta inimeste kronoloogilist vanust, küll aga saame muuta nende bioloogilist vanust," ütlevad kolm doktorit.

"Inimesed peaksid elama seda aastat vanaks ja seda ilma häda ja vaevata. Aga mis on kasu elust kui inimene juba 50. aastastel on veel ainult poolik inimene, kui mitte üldelt inimvare.

Kui palju on neid, kes kella viiest alates enam elada ei jaksa, nad on väsinud ja deprimeeritud ja vajavad alkoholi või mõnda ergutavat tabletti."

"Renessanss'i" ravilas peab iga patient viibima vähemalt kümme päeva. Ravi tulemused olenevad eest ja sellest, kui heas korras on inimese füüsiline tervis. Inimene, kelle iga on alla kolmekümme, peaks ravi kordama iga kolme-nelja aasta jä-

relle, 30–40. aastased aga iga kahe aasta järel jne.

Mis aga peab see inimene tegema, kelle pole 2000 dollarit, "iluravits" välja panna? Esiteks, ütles dr. Popov, tuleb vältida pinget. Üks päev nädalas tuleb oma elust välja lülitada telefon, äri ja seltskondlik tegevus ja ligasugune pinget. "Vaadele vanu usundeid, nad teadsid, mis nad tegid. Sabbat ja paast olid tervishoiu eeskirjad.

Vana-aja inimesed heitsid oma nured kõrvale ja palvetamine oli olseku puhikus hingele.

Tänapäeval püüdnud meil niusugun "pööstörongas."

"Teiseks peab hingama sisse puhas õhk. Iga kord kui sisse hingate, tehke seda sügavalt. Keerake ära oma õhujahutajad, avage aknad ja hingake, hingake..."

Dr. Popovi suurimaks mureks on aga meie toitlustamine. "Inimene on ainuke elavaist olendest, kes sööb suruokehi. Me tapame kõik enne ära kui sööma hakkame. Kasvatage kasvatu oma kõõgis redelid. Kasvatage sibulalaiku, sööge jogurti, õiget juustu, mitte seda, mida nimetatakse "processed", sööge austreid, sööda-vaid rannakarpe ja pökkleid.

Ma ei ütle, et inimesed peaksid ainult nendest asjadest lootuma, kuid need peavad ilmingimata olema osa igapäevast eladist."

Kuhu jäävad siis vitamiinid? Arstidel on suur usk nendesse, aga dr. Popov ütleb, et vitamiine tuleks ainult arsti ettekirjutusel võtta, eriti vitamiin E-d, mida tänapäeval kaitlematat üle tarvitatakse. "Ameerika kannatab vitamiinitalibetide ülesöömisel all."

"Renessanss'i" arstid on saanud väga palju kirjaleike järelepärimisi maailma suurfirmade kiist, kes soovivad sinna oma tipphime kosumisele saata. Dr. Goldwag ütleb, et see mis nende tervise ja noorusekuur preegub pakub, muutub lähema kümne aasta jooksul üheks osaks preventiivsest meditsiinist.

Uute rakkude süstimine ei ole Ohendriikide arstideaduse poolt vastu võetud, kuid see on olnud juba lõge pikki aastaid osa ilu- ja terviseravist Euroopas.

"Jah, ameerika arstidekoda pole seni veel uute noorte rakkude süstimist tunnustanud, kuid suurem osa meie külastest-patsientidest on ise arstid," ütles dr. Popov.

Hiidlased Senegali vetes kalapüügil üheksa traaleriga

Tallinnas ilmuv ajaleht "Noorte Hääli" pühendas oma 2. aprillikuu numbril esiküljel neli veergu Hiiu- ja kalurite kalapüügi vaatlusele Aafrika rannavetes. Nagu pikast kirjutisest selgub, viibivad kodumaa hiidlased juba kauemat aega, aastast aastasse Aafrika rannavetes püügiretkel üheksa kalalaevaga. Kui palju hiidlasi arvuliselt Aafrikas "riiklike kalapüügi norme" täitmas on, ei selgu kirjutisest, küll aga üht-teist muud märkimisväärsust, millest avaldame allpool olulisemaid kaalkeid.

Väljapaistava tähelepanu omistamine Hiiu- ja kalurite igapäevasele tööle-tegevusele Aafrika rannavetes toõi Tallinna ajaleht võimalikuks selle pärast, et Tallinna saabus kalurikolhoosi "Hiiu Kaluri" peakapten Andrei Pii, kes oma muljetest märkis muuseas:

"Olin Aafrika rannikul pisut üle kolme ku ja sellest nädalaga Dakarist sadamas. Peamine püük käib praegu Senegali rannikuvetes. Dakaris käisime kalalureaparatuuri remontimas, kusjuures kasutasime võimalust ka tutvuda linnaga ja selle elanikega. Oli ju see meile, hiidlastele, enamikus esimene kord teha lähemat tutvust maaga, mida mitmel retkel on nähtud vaid läbi binokli."

Edasi jutustas kapten Pii, et praegu on Aafrikast kodutele hiidlaste kalalaevadele, mille lastiks 1170 tonni kala. Samasegelselt selgus, et viis hiidlase kalalaeva jäid Aafrika rannavetes püügile.

Mis puutub kalasaagisse Aafrika rannavetes, siis tähendas kpt. Pii, et "Senegali rannikul on kala hakanud vähemaks jääma. Kui veel aastapäev tagasi oli kindel, et 60 jooksul vähemalt ühe kalapurve seinuoodaga ümber piirata sai, siis nüüd pole enam sugugi haruldaseks paar ööd järjest ühja merd künda. Suuremaks nurisemiseks pole küll veel põhjust, sest esialgu jääb Aafrika rannik ik-

kagi kõige perspektiivsemaks püügikohaks, kuid tuleb ainult senisest rohkem vaeva näha kala kättesaamisega. See nõuab sisemiste reservide paremat kasutamist. Selleks praktiseerime meeskonna väljavahetamist püügirajoonis. Laevale on püügiretk kasutuseks planeeritud nüüd 8–9 kuud ja ainuüksi vahepealse kodusadamasse sõidu ärajätmise arvel loodame täiendavalt saada keskmiselt 500 tonni kala laeva kohta."

Teiste sõnadega tähendab eel-poolne, et saakide vähesus olenes sellest, et kaluritel polnud võimalik aeg-ajalt kodumaale minna. Selle võimaluse täieliku äratõikamisega loodetakse aga kalasaake suurendada.

Lõpuks märkis kalalaevastiku kapten, et püügitelemustele mõjuvad kaasa ka laevamootorid, mis ookeanikindlusele on osutunud nõrgajõulisteks. Senised 540-hobujõulised mootorit tulevat ümbervahetamiseks 800-hobujõulistele mootoritega. Ka on ette nähtud, et tulevikus hakatakse meeskondi ümber vahetama lennuteel.

● Sciences USA-s õppiv Endel Sõrra saavutas 10.000-dele selle linnaosa keskkoolide lõpetajatele korraldatud võistluseks aastal 2. koha. Õpilastele etilati 150 küsimust. Endel Sõrra vastas neist õigesti 119. E. Sõrra on dr. J. Sõrra noorem poeg.

RIIN RIVANOOLI veste

NÖÖBID

Nööp on seadeldis, mille abil riided seljas seisavad.

Nööbid õmmeldakse ette (või ka taga) ja neil on alaline halb omandus eest ära tulla ja samal ajal ka kaduda.

Mõned on koguni sedavisi õmmeldud, et kui hakkad hajameelselt mõne kallal veidi näppima, saad kätte niidotsi ja kui sellest tõmbad, võid ühe rospuga terve nõopiderea eest ära harutada. Kui juhtud seda teatris tegema, seisad juba esimese vaatluse järele eest ühtlasi avali kleidiga, mida kahe peoga vaevalt kinni suudad hoida.

Kuidas nõõbid surimkindlalt ees seisaksid, seda veel leiutatud ei ole. Aga kes sellise ime kord leiutab, võib patendi võtta ja paugupealt rikkaks saada.

Aadama särkide juures olen ma ammu leiutanud et kui nõõp eest ära tuleb, siis on palju lihtsam hoopis nõõpaug kinni õmmelda. Eks ta ole sama asi. On küll juhtunud, et kui sedasi suurema osa nõõpaug kinni olen saanud, hakkab Aadam torisema:

"Ei mina sest aru saa, kuidas see kõht aina särki vahelt välja vahib?"

Õitsemaid asun siis kaitsepositsioonile ja vastan:

"Kes käseb sul nii palju süüa, et särgid seadist kõhu kohalt irvakile kisuvad! Ei inimene ka dieeti pidada ei mõista", ja siis laseb Aadam alandlikult silmad alla ja piilub süüdlase ilmel tordikarbi poole.

Nii kaua, kui särgil eest ära kaovad keskmised nõõbid, aitab

nõõpaugu-kinni-õmmelmise-meetod hästi. Asi muutub aga katastroofiliseks, kui ära tuleb kõige ülemine või alumine nõõp. Siis ei aita muud, kui lõikad teiselt särgil ära mõne keskmise ja mõeld kadunu ülemise asemele või viskad särki lihtsalt minema.

On kurb asi, et nõõpidel on eripärane suuris, värv ja vorm. Minu meelest pole see ju üldse oluline, aga Aadam on viriseja. Kujujutage ette: koid ma õmblesin talle valge särki ette ilusa punase keraamikanööbi, sest teist ei olnud käepärast. Nõõpaug tuli veidi suuremaks lõigata ja see lillekujuiline keraamika säras kui tiik helepunast südameverd Aadama rinnast ees. Elegants ja huvitav. Aga kus Aadam! Ukerdas hulk aega käärیده, enne kui selle eest ära sai. Selge kius ja maitse puudus, tädagi!

Ünna mitukümne aastat tagasi leiutati tõmbelukk, mis nõõde pidi asendama. Aga sellest ei ole asja. Ta jääb alati rikki just siis, kui sul kibe-kiiresti teada lahti on vaja saada ja nuta või naera — lahti ei tule. Või juhtub, et irr-irr-irr ja läheb keskel irvakile, nii et enam üldse kinni ei saa. Seeil valjub põrandale või kukuvad püksid põlvedeni.

Ei ole asja, nõõbid on kindlamad.

Vask on selline materjal, mis vajab alati puhastamist. Mündri-meestel on vasest nõõbid ja see on küll üks kole asi.

Meil oli kodus vanasti hulk vaskkastruleid. Neid puhastati määrdega, mille nimi oli "Sidol".

see on umbes sama, mis siin maal "Brasso" ja mul on tunne, et neid vaskkastruleid puhastati meie kodus küll alalõpmata Hommikust õhtuni. Kui see 485 minu käes hästi edeneda ei tahtnud, õpetas ema:

"Vaata, kui juhtub, et abiellud mõne sõjaväelasega, siis tuleb sul mündrinõõp alati puhastada ja kuidas sa siis hakkama saad!"

"Ei ilial!" ja see mõte oli mul nii kindel, et ulsehoidjast kindralini — igat mündrimest tuli karta nende vasknõõpide pärast. Sõjakooli poisid olid erandiks. Nendega võis tantsimas käia ja lõik, sest aasta pärast olid nad sõjaväest väljas, läksid enamas-ti ülikooli, õppisid omale uue ameti ja vasknõõpe kaasa ei toodud. See oli tark mõte. Sain sedasi pikapeale oma Aadamakesegi õngekesse otsa...

Mõned inimesed on sellised, et kui jutule hakkavad, võtavad su palitunõõbist kinni ja keeravad.

Teate, mis nüüd juhtub? Aadam jõudis just praegu koju, pintaskunõõp peos ja pajatas:

"Ehk õmblesid ette! Mäda rik tuli vastu, kukkus jutustama ja keeras mul nõõbi eest ära. Hea, et alles jäi!"

Mis hea! Kas te olete kunagi pintaskunõõpi õmmelnud? Sa Krist küll, vaherite, jõhvriite, vooder ja mitemekordset villast — kuidas sellest nõela läbi saab? Kui teil pikka kotinõela juhtub olema ja sõrmed ka tugevad, tulge mulle külla ja aidake ette õmmelda!

Ja suu sõõgu seda Mäda rikku!

● New Yorgis sai 70-aastaseks Heino Kolda, kes kodumaa tähtsast Tallinna linna revidendina, USA-s töötas ta tehnilise joonestajana ja hiljapoolse New York Mechnic Instituutide arhitektuuriosakonnas.

● Drottningholmi lossikabelis laulavalt tsiv. ins. Hans Mühlback ja psühholoog Lena Holmsfeld.

Gert Helbemäe:

KEVADEST TULPIDE MAAL JA TULBIMAA EESTLASIST

Kontsernijuht Philips oma abikaasaga tervitamas eestlasest direktorit pr. H. Takk-Karrerit tema asustamisõhtul pensionile minetu puhul müüa detsembris.

Kirjanik Gert Helbemäe Londonist veetis kevadpühad Hollandis, kus ta oli Hollandi Eesti Seltsi ja selle esimehe Vilma Saidlo-Belfante külaliskas ja aitas sisustada Hollandi-eestlaste koosviibimist pärast pühade jumalateenistust. Gert Helbemäe jutustab allpool oma Hollandi-külastuse muljeid.

Algan väikest reisikirja astumisega, Rotterdami Soome meremeestemajja, on kabelisse, kus teisel pühapäeval toimus eesti jumalateenistus. Meeldejääv silenesed oli moodsas soome stiilis heledast puust altar kore-linase tagaseinaga ja vasksete armatuuridega, mis ruumile andsid müstilise hämar valguse. Jumalateenistuse pidas õpetaja E. Kägi, end. Merekooli direktor Tallinnast, keda veimulikuna tunneme tema muljust Inglismaa-külastustest. Kogunes umbes poolaada inimest. Toimus armulaud ja jumalateenistus lõpetati hümniga.

Nüüd siirduti alumiisel korral asuvasse saali, kus perenaisele olid juba enne jumalateenistust olnud ametis.

Koosviibimine algas Vilma Saidlo-Belfante tervitusega Hollandi Eesti Seltsi nimel, misjärel Belgia-eestlaste tervitusi läbi sealse seltsi esimees Lilly Dillie-Lindre ja abiesimehel Hans Mägit oli koguni pikem isamaaline värsitervitus.

Ka Saksamaa-eestlased olid esindatud. Kohal oli laulukoor "Leelo" juht Villu Laidsaar abikaasa, tütre ja pojaaga. Tema viis oma tervituse ühenduses Kalevipojaga. Villu Laidsaar oli kodumaa sõduritundidest raadios populaarseks saanud sõduritekvarteti liige ja nende saadete toimetajana oli heameel tublit kaastöölist kohata üle 28 pika aasta ja elustada mälestusi. Inglismaa tervitused vahendasin ise ja andsin üle kutses Hollandi-eestlastele Inglismaa-eestlaste suvipäevale, mis toimub 12. juunil Londonis, samuti kutsusin soovijaid lendama koos Inglismaa-eestlastega Eesti Päevadele Kanadasse (kaasa tulevad abielupaar Belfante ning "belgased" Hans Mägi ja pr. Anella Mertens mehaga).

Tuletasin ka seda meelde, et kui elektristreigi tõttu olime pimeduses, siis said nii mõnedki Londoni eestlased rõõmsa üllatusega peki küünalaid pr. Belfanteilt.

Londoni külastel oli tänuväheks nüüd piisavalt vaimuvalgust kaasa: näitasime Elmar Epperi värvifilmi minu lasteraamatu peategelastest-võratoravate ja Linda Lembra näitas eesti lapse elusadet lühinäidandis "Kelleks ma tahar saada".

Hollandi eestlased ei näidanud üha tänuväheks üksnes kuulaste Hollandi tulpidega 3-mele Londoni eestlasele, vaid Linda ja näidandi autor said

veel kauneid kingitusi."

Loodame, et süvendasime oma külastäga vaimset silda rahvuskaaslastega üle inglise kanali.

*

Pr. Vilma Belfante-Saidlo on pidanud agarat statistikat eestlaste kohata Hollandis ja temalt kuulume üht-teist huvitavat. Hollandi Eesti Seltsi ümber on koondunud 101 liiget üle Hollandi. Kogu Hollandis on aga ainult üheksa eesti meest, teised on naised, suuremalt osalt abielus hollandlastega. Püht eesti perekondi on kõigest 8. Meremeestest on tuntud kapten Krapp abikaasaga, siin asub ka insener Todler oma kirjanikust abikaasa Triina Saarega.

Hollandi perekonnad on lasterikkad, ka eestiannad abielus hollandlastega on 4-3 last.

Nii on üle kümne aastaseid noori 63, alla kümne aastaseid 11. Aga kõigest alla kümne nendest noortest kõnelevad eesti keelt. Olgu märgitud, et Belfante pojad Peeter ja Aarne kuuluvad eesti keelt hästi valdajate hulka.

Pole siis ime, et Hollandi põgenike organisatsioon, mille esimeheks on Hollandi parlamendil liige van Lier ja eesti esinajaks pr. Belfante, korraldab sügisel Metsaülikooli 7-meest rahvusest noortele hollandi keeles teemal: "Kas on mõtet teisel generatsioonil oma vanemate kultuuri edasi arendada, kui enam oma vanemate keelt ei kõnelda?" Tuleb ära oodata millisele tulemusel seal jõutakse.

Erilist tähelepanu Hollandi eestlaste seas väärrib pr. H. Takk-Karrer, kes küni erra minekuni mõõdunud aasta lõpus oli hilgitalma Philipsi ainukeseks naisdirektoriks, juhatajades Ida-Euroopa osakonda.

Olgu märgitud, et peale sõda oli veel üks eestlanna, nimelt pr. Naber, ühe osakonna abidirektoriks Philipsi juures ja Londonis töötas küni eruminekuni Philipsi juures (enne seda Leedsis) elektronarvuti osakonna näitlejar Liki Toona.

Philipsi ainuke naisdirektor pr. Takk-Karrer sündis Eestis, kus ta lõpetas Pärnu gümnaasiumi ja töötas siis Tallinnas Philipsi raadiotööstuses Are. Sõda paiskas ta Varssavisse, kust ta 1914 a. asus Hollandisse. Philipsi juurde tööle. Varsti paistis ta silma oma võimete poolest ja kuna ta ka vene keelt valdas, siis äratas

ta direktori K.K.A. Spaensi tähelepanu, kes teda esitas oma assistindikohale. Paljud olid üllatunud naise edutamise pärast küid, Mr. Spaensil oli eestlannasse usku ja ei pettunud. Pr. Takk-Karrer kinnitati alul büroojuhatajaks, siis abidirektoriks ja 1965 a. Ida-Euroopa büroo juhatajaks. Ta oli ainuke naine meesdirektori sead ja küi ta kord haiguse tõttu direktorile koosolekul puudus, siis alustas koosoleku juhataja: "Mu härrad, täna oleme esmakordselt omavahel."

Philipsi kuukirjas "Announcer" 1971 a. septembrisis ilmus temast fotoga kirjutus, kus pr. Takk-Karrer muu-seas ütles, et tal ei ole kunagi probleeme tekinud meeskolegidega ole end kunagi iseloomituna tunnud töös sellepärast, et ta on naine.

Ta laieab, et naisi edutada ainult sellepärast, et nad on naised on sama vaele kui neid tagasi hoida sellepärast, et kuuluvad õrnemasse soosse. Ainult võimed on otustavad.

Kui pr. Takk-Karrer mõõdunud aasta lõpus erru läks, korraldas Philips talle suurejoonelise lahkumissohtu millest ka firma omanik koos abikaasaga osa võttis. Nüüd elab pr. Takk tagasiõmbunud oma moodas majas, mis asub kesk Hollandi metsi. Ise tahaplaani ja anonõümekes jäädes ta toetanud ka paljusid eesti üritusi.

Pr. Belfante on palju suvekursusi eesti noortele korraldanud ja aidanud kaasa ka Rootsis noorte suvikodude korraldamisel. Hollandi Eesti Seltsi kirjatöimetajaks on hr. H. Roo-de, laekuriteks pr. T. Fofanov ja pr. A. Elders-Lidke, varahoidjaks pr. Bricks-Rhode.

Sõjavälvide elab Hollandis kaks — hr. Wart, kes läheb ka Kanada EÜP-le ja hr. Roo-de. Viis aastat tagasi põlises Hollandis tagasi hr. van der Linde oma eestlannast abikaasaga. Hr. Linde oli 25 aastat Eestis elanud.

*

Lõpuks ei saa ka mainimata jätta meie esimest päeva Hollandis, kus dr. Belfante Inglismaa küllalised autos tutvustas kolme Hollandi linnaga: de Haagiga, Deiftiga ja Goudaga, mis sel sügisel pühitseti oma 700 a. asutamise juubelilt. Ja Kinderdijk-is lugestime ka, 40 tuuleveeski maastiku panoraamil!

GERT HELBEMAE

ILMAR vestleb

Pahandusest Värmlandis

Värmlandis on neil päevil palju juttu olnud kultuurisuhete arendamisest Lätiga, milleks alles mõni nädal tagasi olid suured väljapaad, kuid mis nüüd Nõukogude võimude poolt Moskvas äkitselt katki lõigati. Rootspoolset kontaktimehed mõnavad avameelselt, et mung vene võimaldused olevate rahvastega võib lõppeda ükskõik kuidas ning mis puutub värmlandlastesse, siis on nad nüüd saanud korralliku õppetunni. Hinnang nõukogudepoolsete kultuurisuhete Albert Lepa kohta on samuti õige negatiivne.

Kultuurisuhete loomine Värmlandis ja Läti vahel sai alguse 1970. aastal, mil Värmlandis haridusliidu tegelane David Haglund külastas stipendiaadina Riias. Tuues koju tagasi tervitust ja ettepaneku kultuurisuhtlemiseks, lõi ta aluse Värmlandi Tööstuskoori küllalreile Läti moodund suvel. Kultuurisuhet ei tahtud muidugi mitte magama jätta, vaid arendati edasi omapoolse küllalreile Läti tuntuimale kammerkoorile Ave Sol. Sooviti, küllalreile leiks aset eoleval suvel, kuid kuna Ave Solil on suvel kavas laulu-reis Itaaliasse, lepiti värmlandlaste poolt lätiaste ajalise ettepanekuga — aprillikuuga. Koor pidi saabuma Arlandasse 19. aprillil ja peatuma Rootsis kuni 25. aprillini, andes kontserte Karlskogas, Karlstadis, Arvikas, Skoghalls ja Stockholmis Hedvig Eleonora kirikus. Samuti pidi koor kaunistama Rootsi Vabrikutöölise Laidu 36. aasta koosolekut Välbärgis.

Kui arvesse võtta muirajutulist vastuvõttu, mis rootslastele mõõdunud suvel sai osaks Riias, siis tegid nüüd rootsi lauljaidki ennemärgitud pingutusi, et ka Ave Sol liikmetele korraldada midagi taolist Värmlandis Suurte pingutustega saad kokku 40.000 krooni, kusjuures annetajate hulka kuulusid maavalitsus, kultuuritoimikond, haridusliit, eraisikud jne. Peered hotellitoad varuti juba varakult, ühispeoks telliti uhke tentsiorkester (mis igal juhul tuleb kinni maksta) ning tuhat pisietevallimist, mis nõudis tohutult vabatahtlikke töötunde, teostati. Kõik oli ühesõnaga valmis suurepäraseks kultuurisuhete vastuvõtuks, kui käis päras, mis võitis rootslaste pead ümber käima.

Saabus nimelt telegramm, et Ave Sol ei saa kahjuks Rootsi tulla.

Põhjuseks Nõukogude Laidu 50. aastapäev. Koor peab ootamatult osa võtma rahvusvahelisest laulupeost Nõukogude Liidus. Kiri järgneb Südamlike tervitustega Zakenfelds.

Bo Kuysler ja Einar Törnqvist — küllasõidu aktsiooni rootsipoolset korraldajad — pöördusid kohe Ruta Ledina ja Albert Lepa poole, paludes neil teha kõik, mis võimalik, et läti lauljad lõpuks ikkagi Rootsi pääseksid. Ka ülalnimetatud stipendiaat David Haglund võeti appi ja saadeti Stockholm Nõukogude saatkonda. Ent ka selle kultuurisuhete isiklik saatkonnakülastus ei andnud mingeid tulemusi. Selle peale helistasid paljud asjasse seagatud rootslased saatkonda, kuid ka nemad ei saanud mingit vastust, kuna "asjaomaseid isikuid polnud võimalik kätte saada". Nii vastati saatkonna telefonil.

Rootslased, kel praktilised kogemused nõukogudega suhtlemisest puuduvad, korraldasid siis "kriisikoooleku", kus mitmesuguseid aktsioone kaaluti. Ent tulemus oli ikkagi see, mida Moskva oma koosolekul oli juba varem otustanud.

Ainus lohtus vabrikutöölise laulukoori liikmetele Värmlandis on vahest ehk asjaolu, et pettumus ei ole ainult rootsipoolne. Nad arvavad, et Ave Soli lauljakond elas ehk üle veelgi suurema pettumuse, kuna ettevalmistusi Riias oli tehtud reisis kuba pikemat aega. Seal oli ka selgeks õpitud Värmlandis Laul rootsi keeles, mida just siin taheti eitada.

Idi midagi on vene kommunistlike võimehulhi närviselikes teinud, selles pole kahtlust. Seet alles mõne nädala eest saabus täielik program, pildimaterjal, isikulised andmed ja muud materjalid, mida kontsertide reklaamiks võis vaja minna. Sadakond kuulutust saadeti Värmlandis otse nööku saatkonnast. Esmaajones kahtlustatakse, et asja taga võib seista Solzhenitsõni "pahandus". Kuid Nya Wermlands-Tidningen tööb olnalt poolt ühe teise võimaliku põhjuse. Nime't on üks Lätis sündinud "Industriiköreni" liige seletanud ajalehele, et kõik kirjad Läti teenseeritakse. On võimalik, et mõnes kirjas siis Läti mainiti midagi, mis võis tekitada kahtlusi MVD meeskonnas. Ja kuna venelased alati tahavad olla kindlad nõ paarisaja protsendiga, siis keelati koori väljasõit.

DIKTATUURID ja proletariaadi diktatuur

Diktatuur ja proletariaadi diktatuur oli teemaks Stockholm Põlumeeste Kogu diskussiooniõhtul 12. aprillil Esinduse ruumides.

Diktatuur tähendab, et kõik võim, riigis on ühe mehe käes. Mõiste pärineb Antiikrooma vabariigist ja kehtib sellisena tänaseni.

Proletariat on rohkearvuline. Marxistide arvates on rõhu enamuse rahvast proletariaad.

Need kaks mõistet üheks kokku sulatatakse annavad — absurdumi.

Selle absurdumi ette tegelikults oli seadud Lenin, Trotski ja Stalin. Missuguse lahenduse kaks esimest oleks leidnud, ei tea. Üks suri ja teine kihutati maapekku.

Stalin lahendus on teada: võim üle mehe kätte, aga see olgu proletariaad.

Kuidas lahendada praegune troika sõime? Kas on diktatuur ikka veel alles? Või on võim juba läinud uue klassi kätte, millest oli juttu eelmisel diskussiooniõhtul?

Kui nii, siis on hiinlaste väide re-visionismist õige. Tähendab ju revisionism taganemist õigest marxismust.

Või on võidule pääsenud kõige ba-naalsim isiku- ja kliikehuvi? Oma kamba turgutamine ning turutatime proletariaadi kulul, kuig vilmane

endiselt heitleb puuduse ja viletsusega?

Nende küsimuste juure peab vist hiljem tagasi tulema.

Järgmine õhtu toimub kesk-nädal 26. apr. s.a. kell 1800 Esinduse ruumides, Sandhamng. 1.

Arutlusaineks on — sõda.

Kolmikud Tartus

Nagu kodumaa ajalehed märgivad, on Tartus 21. märtsil Elva rajoonikoondise laohoidja Helvi Schults Tartu Sünnitusmajas sündinud kolmikud Ajalehtedes ei märgita, kas kolmikud olid poiss-või tütarlapsed.

Küll aga tähendatakse seda, et Schultsi perekonnas on varem sündinud kaks last. Üks neist on 17-aastane ja teine seitsmeaastane.

Kolmikute sünd on isemesest üsna haruldane. Statistika väidab, et kolmikud sündivad ühel juhul 6500 sünnitusest. Asjastundumuse tõttu kolmikud olevat igati hea tervise juures ja võtavad päev-päevalt kaalu juurde.

● Austraalias tähistas 70-ndat sündinud Pethis eluene endine sukurur ja gümnaasiumõpetaja Arthur Paal.

Koorid ühe taktikepi all

Stockholmi Eesti-Mees- ja Naishoor töötavad praegu koos kirikukontserdi ettevalmistamisel, mis antakse laupäeval, 29. aprillil Hedvig Eleonora kirikus (Östermalmi T-jaama lähedal) algusega kell 16. Koore juhatavad vaheldumisi Hilma Nerrep-Mossin ja Lembit Leetna, Solistideks on Helle Aro Cervin ja Henrik Cervin. Kavas on laule Lembit Aevessonilt, Kaljo Ruidilt, Priit Aräntalt, Miina Härmalt ja Rud. Tobiaselt. Solistide poolt esitatakse m. h. aariaid Händeli oratooriumist "Messias". Paasmed kr. 10:— (pensionärid kr. 5:—) (EPL-foto Tippol).

"AU REVOIR, MON AMI..." Meenutusi ühest tippartistist

(VE) — Wir bringen Ihnen das interessanteste und aktuellste in Wort und Bild — Fox "töndene Wochen-schau..."

Tartu ülejõe kink "Illusiooni" tumedate seinte vahele sigib hele kiirteviik ja selle lai treiter lõpeb lüüritud valgel linal, kus algab nüüd elu ja liikumine. Näidatakse saksa-keelses näidatavates Los Angeleses peetavaid olümpiamänge, edasi viiakse liikuvast linuistist kätt lehitavat ja naeritavat Franklin Delano Roosevelt, kes on teel oma esimesele presidendiametile, ning siis läheb üle pildi puhul lahti mõli New Yorgi sadamast — saabub taas Ameerikas kuulus Pariisi võlur ja nimekaim Euroopa varieteediäht Maurice Chevalier. Tema naeratus võetakse vastu märksa suurema entusiasmiga kui tulevase presidendi poliitikat läbimõeldud häälipiidev "keep smiling".

Oli aasta 1932. Olin tookord esimest aastat Taarlinnas "kõrge kooli" peal ja alles roheline nooruk, ent kinoasjanduses ma olin juba "vana kala", sest Villjandi viieaastane keskkooli stuudium oli andnud mahtu tutvuda pea kõikide (gümnaasipõlise lubatud ja lubamata) Kamalinnas eksinud valge lina õnnistustega ning suurte tähtedele elu ja tegevus oli teatud ja tuntud nagu "Vana Hullu" (no kuulege, ohne "zu", bittel) päbe tuubitud "können, dürfen, wollen..."

Ma olen olnud korralik ja ustav kinosõber kogu oma elu, või ühemini, kogu oma elu minus kolm viimast aastat, mil on kippunud võitma huvi ja uudisbimü talle huvitava kunsti vastu rootsi ligane tselluloididivardas "Jag är nyfiken" ("I am curious").

Kurvast filmiasjanduse "kõige ilma teest" me vestame võibolla kunagi hiljem pikemat, sest Hollywoodi elab sõber eestlane Johan Triksa, kes oma tuntud karmi saksa ohvitseri tüübiga on elanud kaasa pikki aastaid Hollywoodi hiigelaegadele, kui ka nüüdsele televisioonikasti kagarasse kokkusuutud olivikule ja nigerikule eksistentsile pepsupubrite ja kassioökide armust.

Juut on kiskunud veidi teelt kõrval, aga kui sa oled alles noor koolilõpetaja, siis on kogu su väike eluüksus teel kõrval ja sa vaatad säreval silmi seda suurt ja kumisevat

maailma, mida serveeritakse sulle Emajõeäärse "Varsakopli", kus on kõvad puupingid kõrgete seljatugega, seinad on värvitud mustaks ja nirkadest imbub niisket kopitanud hõngu. See siin on sinu maailm ja sa ei imesta sugugi selle üle, miks kutsutakse teatavalt inimesi "tähtedeks" — need sõravad seal üleval otsustus kauguses, on ligipääsmatud ja panevad harilikke surelikke unistama ja õhkama.

Maurice Chevalier oli üks minu lemmiknähti.

Võibolla kasvõi sellepärast, et ta kehasisest enesest kõike seda, mida iga noor inimene igatseb ja ihaldab — armastada ja olla armastatud, elada aina elu pühapäevast ja tavaliselt viisistada elukamustele ja katsumistele.

Aga võibolla ka seepärast, et ta oli suur täht Pariisis selles romantilises maailmalinnas, mis oli meile kõikide unistuspäigaks, kuid asus meist nii kaugel (eriti veel siis, kui sulle oli kättesaadav ainult 15-sentidene "Illusioon").

Chevalier' menu Ameerikas oli tohutu ja talle maksti ennekuulmatuid summasid. See pani naeratama tema "leitnandi", Metro-Goldwyn-Mayeri korpuslased "bossid" ja vastu naeratas omakorda laialdane kinopublik üle kogu maailma.

Just siis, kui "zmomo" (Priit) meelitusin oma lemmikule tähti säre kõige heledamini — ja seda nii esimeses kui ka teises verises Euroopa tapatalgas — tulid rasked katsumised. Esimeses ta langes sõjavangi sakslastele ning teises ta oli sunnitud laulma taas nendele, kelle raske raudtutid saabus ähvardas lämmatada uhke prantsuse vaimu. Pärast sõda pandi temale kurjasti pahaks ja esimeses kätemaksu õhinaks oleks ta peagu seatud koos Laval'iga seina äärde.

Mis ime siis, et ta surmahirmus kirjutasi varsti alla kõlavalale rahupetitsioonile, millise taga oli teadagi too kõige agressiivsem rahurikkude isä.

Seegi segadus unustati pea ja populaarne Maurice oli jälle säreval laval maailma rahvavasside ees.

Ja menu jätkus vanas headuses. On jäänud meelde üks sügis Stockholmis. Kuulus Milano "La Scala" ooperi ansambel püüdis anda oma

parimat ja laulis unastat sõna otseses mõttes hingetult, kuid kohalikud teatri- ja ooperiarvustajad tegid selle esinemise nii maha, nagu oleks olnud tegemist mõne amatööride trupiga. Populaarne tenor Tino Rossi sai samas oma pa'imaks hinnanguks "kah laulja". Rootslased olid ennast täis oma Jussiti (Björling, kes oli tõesti maailma tipp) ja nõudlikud teiste kunstnikkude kallal.

Kui siis aga saabus veidi hiljem Maurice Chevalier siis ei olnud superlatiividel lõppu. Kõik lehed leidisid, et siin on tegemist tõeliselt suure kunstnikuga, et "titta" (Vandake!) — milline sarm ja rafineeritud esinemine, täielik lava ning publiku kontroll, soojus ja siirus, etc. Oul, olgu selle õnnetu Milano Violeta või Mimiga looc kuidas nad olid, aga Chevalier' vallatu Mimi särele lavalt ja selle sõdamelähedase üle meelikusest jätkus veel raskes põhjamaas sügisel kogu kaasa võtta.

Aastat kõmme hiljem oli Los Angelese avar Kreeka vabahuteater müüdnud välja igal õhtul viimase kohani ja kui Maurice lehvitas eeskava lõpul oma kuulsast õlgkübarat, siis tõusis rahvas spontaanselt püsti ja ovatsioonid ei tahtnud tulla lõppu.

Mis oli siis Chevalier' edu saladus?

Oma raamatus "I Remember It Well" ta vastab sellele temale omase puhtsüdamlikkusega, et ta ei pretendeer mingele suurtulga tiitlile, sest tal puudub selleks vastav häälemaaterjal, ent seda pisikut, mis tal on, on tal viilunud ja viimistlenud sellise armastusega, et selle soojusest on jätkunud veidikene oma sõpradele. Kogu tema missiooniks on olnud tuua oma laulukestega päikesepaistat tänapäeva süngevõitu maailma ja tal on heameel, et see on aegajalt õnnestunud...

Olla 70 aastat maailma rambivalguses, külvata päikesepaistat ja võita südameid, seda suudab ainult suur kunstnik.

Hollywoodi esietenduskinos "Egyptian" hakkas jooksma film "Gigi" ja varsti jõudis oma ringreisil Los Angelesse ka Maurice Chevalier, kes võitis ühel õhtul isiklikult vastu kinokülalastajaid.

Tabadki! too õhtul õige momendi, mil suur tung on vaibunud ja Che

End. Kehtna õpetaja arendab soomlaste KÄSITÖÖKUNSTI

Karjalaste ajakirja "Karjalan Heimo" selle aasta esimeses numbris (nr 1-2, 1972) kirjeldatakse Tyne-Kerttu Virkki tegevusest kodukülas 166 organiseerijana ja arendajana Soomes. Avaldame üsna püsiga kokkuvõtte üle lehekülje ulatavast artiklist "Tyne-Kerttu Virkki Sakko-lasta". Seda täiustab teadmine, et Tyne-Kerttu Virkki oli 30-ande aastate algupoolel noore neiuina õppejuhiks Kehtna Kõrgemas Kodumajanduskoolis, kus ta õpetas õmmelmist, kudumist ja joonistamist, nagu seda ka "Karjalan Heimo" mainitud artiklis märgib.

— Lugupeetud ja vilgas karjala neiu omas Kehtnas palju sõpru nii õpetajate kui ka õpilaste hulgas, üteldakse artiklis. — Mõned sõprussuhted on säilinud aastakümneid, hoolimata sellest, et palju eesti sõpru on siirdunud mitmele poole maakeral. Kui turismimatkad üle Soome lahe taas algasid, oli Tyne-Kerttu Virkki üks esimesi Eestisse minejaid. Tallinnas sai ta kokku mõne hea sõbraga tolleagest Kehtnast.

Edasi selgub artiklist, et Helsingis, Merikannontie nr 3 hoovil asub ruumikas kunst- ja kodukäsitööde ettevõtte "Vokki-Virkki" müügiäritusekorter.

Tüsedate, valgeks värvitud veetoru peale on heidetud kirgasvärvilisi tugevakoeilisi seinavaipu, eri tekstiilkunstnike mustrite järgi valmistatud kaunivärvilisi rüüvaipu, linaseid saunalinu, riidekangaid j.m. Laudadel on mitmesuguseid ehteasju hõbedast, valgest vasest, rauast, keraamikast, pärleist jne. Samuti aplikatsioone. On rohkesti kinkesemeid. Nendes keldriruumides antakse seletusi kunstnikele. Mõned nimekad välles algajad kunstnikud kasutavad meeltdi seda võimalust.

Eesemote rohkeks keskel askeldab Tyne-Kerttu Virkki. O'U Vokki-Virkki juhataja, kes on sellena tegevuses olnud juba 25 aastat. Kodukäsitöökunst harrastamine ja selle auväärse kunst hankimine on olnud

aina Tyne-Kerttu Virkki tegevuse põhimõtteks.

Ajakirja "Omin Käsin-Lehti" abil, mille peatoimetajaks ta varem oli, on ta sõjaeagadest peale kõigi võimalike vahenditega üritanud arendada käsitöötajate kompositsiooni- ja töötamisoskusi. Pärast sõda, mil materjali saamise võimalused olid piiratud ja materjali kvaliteet jäftis soovida, jagas ta oma lehe kaudu teadmisi, nõuannet ja juhendeid väikeste kaunistemete loomiseks. Olude paranedes ilmus "Omin Käsin-Lehes" näide kaasaaja tekstiilkunstnike töist, kodusisustustest jne.

Enne peatoimetaja-ajastat oli Tyne-Kerttu Virkki esimene, kes organiseeris Karjala põgeniknorteete kodukäsitööga tegemist. Käsitööde müügist saadi mõneti toormaterjali. Selle vahendustegevuse tõul ostis ta kudemistöökoja ja organiseeris ettevõtte, mis sai nimeks Vokki (vokki). Lõuna-Karjala murdes rukkiki.

A. 1942 kutsuti Tyne-Kerttu Virkki Aunuse soomlaste jaoks asutatud nn. töötubade ülevaatajaks. Need töötubad olid mõeldud nende naiste teenistuskohadeks, kellel polnud võimalik kaugemais paikades teenistuses käia. Töötubades valmistati rahvuslike käsitöid ja iluasju. Tyne-Kerttu Virkki kogus üksi umbes 300 aunuse rahva käsikirju liituvast eset.

— Energiiline, seltskondlik ja ideederikas karjalattar on sooritanud tähelepandava elutöö soome pärius-kultuuri alal, üteldakse artikli lõpul. Ja postskriptumina lisatakse veel eesti keeles: Eestlastele teadmiseks. Tyne-Kerttu räägib puhalt eesti keelt. Ta ootab eestlaste külastamist nii kodumaa kui ka meretagustelt aladelt. Teretulemast!

MR

Balti esindajad kohtusid N. Yorgis

NEW YORK (VES) — Järjekor-dine Balti riikide esindajate nõupidamine toimus möödunud nädalal E.V. esindaja E. Jacksoni juures New Yorgi peakonsulaadis.

Leedu esindaja J. Kajeckas ja Läti esindaja A. Dinbergas olid selleks puhuks Washingtonist kohale sõitnud.

Koosolekust võtsid osa ka Leedu peakonsul A. Simuits ja Eesti konsul A. Linkhorst.

Tyne-Kerttu Virkki

valer! on aega siluda oma hõbedasi juuksesalku, mis on olnud kord läikivalt tumedad ja kammitud ilusas "seiltsil" pealgi. Sellest on möödas pikki aastaid, kuid ta silmad on endiselt elavad ja põsedki vanavisi rõõmsad.

Lähened pikkamisi ja püüad naerata, sest tegegnist on ju ikkagi tuntud inimene, võiks öelda isegi vana sõbraga, kuigi sinu maistest eksistentsist temal pole vähimatki aimu. Palud isegi väikest autogrammi, millega ka lahkesti nõustutakse ja kui ollakse sellega amteis, jõuadki toda ühepoolset sõprust tsipake val-gustada, et näe, 30 aastat oled olnud suur "fan" nii vana kui ka uues maailmas ja teie siin nagu "old friend" kunagi, milline rõõm isiklikult näha, headest soovidest kõnele-mata...

Tänad siis viisakalt ja surud isegi sooja kätt veidi pikemalt, et seda oleks just vaja alikirja eest. Kuigi minu prantsuse keel on vaeslaps, kraamid siiski lagedale:

"Au revoir, Monsieur 'Momo'! Chevalier vaatab sulle otsa imes-unult ja siis sigib järsku näkku too kuulus naeratus, mis sunnib sind ki-mulgama ja lausub muheldat: "Au revoir..." ja siis, nagu ainult tema oskab lausuda"... mon ami!"

See on juba rõhkem, kui sa oled oodanud... Kunagi seal kaugel sa maksid oma kõhnast keelust väris-va uduse "Illusiooni" ees ja nüüd siin on järsku käes tõelisus ja kõik ta-suta. Elu ja saatse teed on tõesti imelikud, kui mitte öelda imelised.

La vie est belle... Merci Maurice! Ja kui sa nüüd vaatad taas üles, kus tumedas teavas sirab heledad tähti, siis sa ei saa kuidagi lahti sellest tundeist, et küllap see "sõber" Maurice'ki siltab seal kuskil jälle oma juukseid ja seab ennast valmis esinemiseks, sest kui on juba inglite koor, siis on vaja ka solisti. Ja ikka päris tähte.

DIXI

ENN NÕU, MIS SA MÕTLED?

Vestlus tema novellikogu ümber

Kreutzwald alustas eesti arstidest literaatsid traditsiooni. Üks selle traditsiooni jätkajaid on dr. Enn Nõu Uppsalas, kellelt äsja oma kirjalustel ilmuv uus teos, novellikogu "Vastuvett". Autoriga arenes järgmine vestlus:

— Mis on põhjuseks, et ka käesolev teos Sinu sulest ilmub Su oma kirjalustel?

— Kuna raamat on mitmes suhtes kontroversaalne, siis ei ole me kirjalustel olnud võimalik seda kirjastada, kuna see võib ärritada oma lugejaid. Praeguses ülepungutatud olukorras on iga tellija alahoidmine kirjalustele väga oluline.

— Kuidas hindad Sa oma eelmise raamatu, romaani "Pidulik marss", vastuvõtu eesti publiku poolt? On reaktioonid selle raamatu puhul kuidagi mõjutanud Su kirjalustelike töepidamisi või suunanud käesoleva raamatu sisu?

— "Pidulik marss" sai küllalt elava vastuvõtu, kuigi ootasin intensiivsemat poliitilist debatti selle probleemide üle. Kasvõi Liberaalse Erakonna raames, aga seal on raamatust täieliku vaikusega mööda mindud. Raamatu levik ja arvustuste hulk on aga palju suurem olnud, kui algses julguses loota. Reaktioonid raamatu suhtes ei ole eriti mõjutanud mu kirjalustelike töepidamisi. Mitmed arvustused on üksteisele otse vastu käivad. Osa novellide tegelastest esinevad ka romaanis ja seega on side kahe raamatu vahel olemas.

— Eelmine romaan oli poliitiline — ja Sa lootsid sellainenist debatti? Ootad või loodad debatti ka käesoleva raamatu puhul ja sel juhul millistel alustel?

— Osa novellidest käsitlevad poliitilisi teemasid ja peaksid sellepärast ka debatti aluseks kujunema. Rohkem ootaksin debatti teemal, mis mõeldi ja millest võib eesti keeles kirjutada.

— Sooviksid Sa anda mõnele oma novellile sissejuhatavat seletust või ise, enne kriitiku, juhtida tähelepanu sisulistele või vormilistele pülgimustele — näiteks seoses vooliga "Becket eesti moodi", kujutan ma ette.

— "Becket eesti moodi" on kujutatud Jean Anouilh'i "Becket ehk Jumala au" eeskujul. Tahan ütelda, et tänapäeva terroril ja keskaegsel on väga palju ühist. Püüan ka usuküsimustele selle varjus läheneda ja küsin, kas saab punastele andeks anda. Esimesed viis novelli vajaksid seltsi igaks, aga neid saab ka ilma lugeda. Pikemaid seletusi võiks anda seoses mõne kommentaariga ettekan- dega.

— Erinevates seostes on juhitud tähelepanu Su kalduvustele esitada julged seksuaalsed kirjeldused. — Mõningal pool leitakse, et "ropendad". Mis funktsiooni näed seksuaalkirjeldustel oma teostes? Oled neid kunagi kasutanud otseselt väljakuulutamiseks?

— Ma ei tahaks öelda, et mu seksuaalkirjeldused on eriti julged. Küll

Enn Nõu, "Vastuvett" autor.

tuleks neile vadata avarama maailma- kirjandusega võrdleva pilguga. Sõna "ropendamine" langeb selle sõna kasutajate endi peale tagasi. Igaks hindab asju oma töepidamiste ja eelarvamuste kohaselt. Mulle on seksuaalelu midagi väga normaalsest, igapäevast ja tavalist, kaugel "ropusest". Seksuaalkirjeldused moodustavad orgaanilise osa inimese elu ja tegevuse kirjeldamisest. Imelikum on nende välja jätmine. Küll võib öelda, et seksuaalsete tund- tide jõud on väga suur ja mõjutab inimesi ja nende tegusid palju rohkem, kui aru saadakse ja kui ollakse valmis üles tunnistama. Välja- kutsuvat ma enda arvates ja ole kir- jutunud, kuigi nii mõnelegi, kes tä- napäeva kirjandusest on mööda hi- lunud, osa võib tunduda võõrana.

— Või-olla eksin, aga lugemisel aian tihti Su meespategelaste juures põlglikku ja ülevõtu suhtu- mist näisel. Neid kirjeldatakse seksuaalobjektidena ja üldiselt kahtluseärsetena mitmes mõttes. On see programmatiline joon Sinu juures?

— Ma ei püüa ei naisi ega mehi väärtustada. Seega arvan, et eksid. Kuid kindlasti esineb vähem naisi kirjeldusi, kuna loomulikel põhjustel tunnen nende sisemisi jooni halve- mini. Naised ja mehed on aga sama palju "seksuaalobjektid", kui neid nüüd nii peab üldse vaatama. Mulle on olulisemad ideed ja konfliktid kui sugupoolset hinnangud. Pealegi olen pöördunud ka positiivsetele näistele läheneda, nagu näiteks novellides "Becket eesti moodi" ja "Birka". Isegi armukadeduse novellides ei ole suu- remat vahet meeste ja naiste vahel, kuna liialdatud armukadedusel on alati bumerangimõju kahtlustaja enda vastu. Pean naistest sama palju lugu kui meestest, aga iga isiku väär- annavad teised olemused kui erinevase soosse kuulumine.

— Oled Sa omale kirjalustelil alal kujundanud programmatilist sihiasust — st. miks oled kirja- nik?

— Usun, et mul on midagi olulist öelda ja arvan et eestikeelne kirjan- dus on meie tugevamaid rahvuslikke relvi, mis tuleb teravana hoida. Pea- le selle on kirjutamine positiivne elu- mus iseeneses.

— Millised on Su lemmikautorid?

— Albert Kivikas, Henry Miller ja Enn Vetemaa.

— Mida pead sa kõige positiivse- maks ja mida kõige negatiivsemaks juhtunust eesti kultuuris viima- se kolme aasta jooksul?

— Negatiivsemaks pean uut ranget uuustalinistlikku perioodi kultuuri- lise praegu Eestis. Positiivsemaks pean, kuigi siin on raskem valikut teha, et "Mama" ilmut kõigest hoolimata edasi ja et Ilona Laaman avaldas oma eimesse luulekogu.

— Mida pead sa just praegu kõi- ge olulisemaks, et kindlustada ees- ti kirjalustele olemasolu ja arengut paguluses?

— Noorte autorite kiiret väljatoo- mist ja juurdekasvu ja noorema kir- janduspubliku väljakasvatamist enne kui pagu-akirjandus välja sureb. Võimaluste piires püüan siis oma osa juurde panna.

Intervjueris: Valve Nõu.

Kallaletung lõvile

Tallinna loomaaias

"Noorte Hääl" kirjeldab L. Kruustee pikemas artiklis Tallinna looma- maeda pealkirja all "Loomaaias pole külastajaid". Muu hulgas mär- gib autor, et üldisest peale on loomaia loomad ulakate terrorist- vabanenud, kuna teostatud remondiga on takistatud hulgigaanide ligi- pääs loomadele. Tüues näited hulgigaanusest, märgib autor, et möö- dunud aastal on ühel loomaia lõvil raudvarvaga jalaluu katki lõõnud.

Seda märkides jätaks ajaleht sõna- sõnalt: "Vana looni ei paranenudki enam ning tuli tappa" ning "Hil- jaeguga jooksis Lasnamäelt loobita- va kivirahva eest varju otsiv miilu enese vastu piirdeda surnuks. Amee- rika piisoni katkivastatud silmale kas- vah aeglaselt kall" jne.

Kurtes, et Tallinna loomaaias ei leida kuigi palju külastajaid, kuigi see olevat Nõukogude Liidu Mosk- va zooparki järel teisel kohal, mär- gib reportaažhülegija, et Tallinna loo- maaias on momendil 2330 asukat (ühes kaladega) ühtekokku 431 lü- gist. Kõige vanemaks asukaks loo- maaias on 1948. aastal samas loo- maais sündinud poni Mari. Loo- maia maa-ala olevat 2,7-hektarise pindaiga, seega üks väikesemad 27-es Nõukogude Liidu loomaia. Teenistujate hulk koosnevat loo- maia 80-est inimesest.

Millipoolest aga Tallinna looma- eda üldilulises ulatuses kõige silma- paistvam on, selgub kirjutise sellest osast, kus vaadelakse Tallinna haru- lusi. Suurimaks harulduseks ole- vat see, et Eesti pealinna on kaks orangutangahi kuna kolmas oran- gutang olevat kuskil mujal looma- aiast.

Leinateateid

Torontosuri Koidula Kruuda.

Leningradis Venemaal, suri 2. ap- rilil arstiteaduse professor Nikolai Tomson, sünd. 1898 Pärnemaal Aad- rul. Jäi noorelt Venemaa ja liitus punastega, lõpetades a. 1925 puna- arme Arstiteaduse Akadeemia. Eesti okupeerimisel sai ta akadeemikuks ja Teaduste Akadeemia asepresiden- diks (viimasel kohal üks aasta: 1951/ 1952).

Lübeckis, Saksamaal, suri end. Sin- di apteeker, provisor Arthur Palis, sünd. 1886 Tallinnas.

Berliinis suri Olga Molov, sünd. 1890 Viljandis.

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seatakse nad eestlusega ja Eesti proble- mid. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida leh- te ka oma lastele kingituseks, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE,

KES VEEL EI OLE

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

RAAMATURIIV

ILMUS ENN NÕU
"VASTUVETT"

Uppsalas ilmuv kuuvahetusel Enn Nõu novellikogu "Vastuvett". No- vellid on tekitanud debatti juba enne ilmumist trükis. Nendes võib leida "Piduliku marssi" tegelasi, kodumaa küsimuste peegeldusi eri- nevatest vinklitest, kooselu proble-

maatikat ja maailmaküsimuste varu meie igapäevasele elule. Tihti on küsimused teravalt ette tõstetud ja raamat on teistsugune, kui me ta- valiselt harjunud oleme. Novelliko- gu on tellijatele juba välja saade- tud ja need, kes veel huvitatud on sellest, saavad tellida hinnaga 25 Rkr aadressil: ENÕU, Askv 18 A, S-75292 Uppsala, Sweden, pg 465323-9.

Teised lehed

NAISED VÕRDÕIGUS- LIKUD USA-s

USA kongress võitis vastu põhisea- duse täienduse, millega edaspidi ei tohi enam esineda vahetegemist meeste ja naiste õigustes töөлövõtmis- sel, palga suurusel määramisel ja varandusliku küsimuste otsustamisel. Naised on selle lisandiga saavutanud seaduse ees täieliku üheõigustuse, mil- le eest on võideldud 40 aastat. Sel- lega aga kaovad ka seadused, mis sei- ne tegid soodustusi just naistele, m.h. töötaja pikkuse, tükiraskuse ja tervist kahjustavate tingimuste osas. New Yorgi Vaba Eesti Sõna käsitleb ühe- õigustuse aspekti lohusustele kasva- mis osas:

"Vähast kõige clulisem muudatus on naistele langen sõjaväeteenistuse kohustus võrdselt meestega. Senatis püüti uude seadusse sisse võtta punkt, mis naised vabastab sundus- likust sõjaväeteenistusest. See punkt lükati tagasi rõhuva häälteenamusega.

"Ma arvan, et kui naised tahavad võrdseid õigusi, siis peavad nad need saama täielikult," ütles selle kohta Illinoisi senaator Charles Percy. Ja Indiana senaator Birch Bayh konsta- teeris, et naistel võib tulla osa- võtt lahingutegevusest, sest "kui riik vajab neid, siis ma ei näe teist vöi- malust kui et naistel tuleb sõjaväe- kohustus täita".

Senat ei pidanud miskiis Põhja- Karolina osariigi senaator Sam Er- vini poolt sõnadega maailut õudset pilti, et sõjaväkkie sunnitiavaid naisi lahingus "tapetakse ja vigastatakse väenlase püssiitide, pommi- de,

Kohalik elu

STOCKHOLM

Kunstinäitus Esinduses

Pühapäeval, 23. aprillil kl. 16 ava- takse REE ruumes Sandhamngatan 1 (Gärdeti T-bana peatus) Signe Pina ja Alma Vanatõe kunstinäitus, mis jääb avatuks kuni 29. apr. Näi- tus avatud ärip. kl. 14—17, pühap. kl. 16—18.

HALMSTAD

Eesti näitus

Linnaraamatukogu korraldusel koostöös E. Seltiga ja koolitöimkon- naga toimub 22—23 apr. linnaraama- tukogu loengusaalis (samlingssalen) eesti pagulaskirjalustuse näitus. Avat. 22/4 kl. 11—16, 23/4 kl. 11—18. Näitus on ainulaadne võimalus tutvumeli- seks meie pagulaskirjalustusega. Kor- raldajad loodavad, et Halmstadis ees- tlaste näitusest rohkemvõlulist osa võtavad, kujujuures poleks halb, kui kaasa võetakse ka rootslasest sõpru- tuttavad, et nende tutvustada meie viljakat kultuuritegevust väljaspool kodumaad.

kuulide, granaatide napalmi ja mürk- gaasidega".

Järelikult, võrdsete õigustega käi- vad kaasas ka võivad olla ka eba- meeldivad. Seadusandjad loodavad, et ei tule olukorde, kus naisi oleks tarvis saata rindele või suure sõja puhkemisel võib selline tarvidus tek- kida. Kui kaitsesinise reitum hiljuti tagasi lükkas kahe nru soovi astu- da õplima merevee akadeemiasse Annapolis, Marylandis, siis uue kor- ra juures seda enam juhtuda ei saa, naised võivad soovikorral asuda ka- sarmusse ja olivsterite koolidesse."

H. Truuvet presideerib Heidelbergis

HEIDELBERG (EPL) — 27. veebruaril toimus Heidelbergis Balti Seltsi juures tegutsuva "Heidelbergi ringi" laendatud juhatus koosolek seoses mai keskpaika Heidelbergis toimuva IX üldbalti kongressiga.

Otsustati: Paluda kongressi presidiumi vanuselt üheksandad Baltimail asutatud korporatsioonid: "Neobaltia", "Tehnola", ja "Beveronija". Vastavate korporatsioonide poolt on presidiumi nimetatud adv. A. Hoepfner (Frankfurtist), dipl. ins. H. Truuvet (Stockholmist) ja arh. A. Siilis (Rüschelsheimist).

Pidustuste kava: 12. mail kell 19 perekonnoõhtu Nekkari kaldal asuvas restoranis "Stiftsmühle".

13. mail kell 18 aktus, ühine õhtusöök ja vennastuspidu Heidelbergi lossi kuningasalis.

14. mail kell 10 traditsiooniline laevastõtt Nekaril, läbi mitmete lüüside Neckarsteinachi, lõunasöögi vahepeatusena Neckargemündis.

Kongressist 13. mail võivad eestlastest osa võtta kõik Eesti Korporatsioonide Liitu kuuluvate vennastuste ja Eesti Üliõpilaste Seltsi värvekandjad liikmed. Teised üritused koos perekonnoõhtuga ja küllalistega.

Osavõtjusi registreerida: A. Joonson, viirus, 69 Heidelberg 1, Postfach 1774, Tel. (062 21) 216 98, ehk Dr. H. Janson, gotonus, 69 Heidelberg, Turnerstr. 7, Tel. (062 21) 3 09 55. Hotellitubade ettetellimine: Verkehrssamt Heidelberg.

Rõuged nõudsid 22 surmaohvrit

BOON — Lääne-Saksamaal ja Jugoslaavias on puhkenud rõugehaigus, mis on Jugoslaavias nõudnud juba 22 surmaohvrit.

Jugoslaavias on laudist haaratud eriti Kosovo piirkond, kus on registreeritud 149 haigestumisuhtumit, Hannoveris, Lääne-Saksamaal, on jugoslaavia tõolistesse sisse seadud mitu garantinipunkti, kuhu on koondatud 673 inimest. Ühel jugoslaavlasel õnnestus garantimist põgenea, kuid ta tabati hiljem Osnaabrückist ühes raudteetajamast.

HUUMOR

Ena ütles tütrele: "Miks sa ometi ei keela oma meest? Vaata, kuidas ta kogu õhtu flüürib selle blondiga."

Tütar: "Sellest pole midagi. Ta on mesinäidaltalt saadik ilka veel nagu hull minu järele."

Ena: "Aga hülledel on teinekord ka mõni selgem moment."

Noor abielupaar sõidab autoga läbi metsa. Kui jõutakse metsast välja, hakkab noorik nutma: "Se ei armasta mind enam! Varem alati lõppes siin meis vahel bensin ota!"

Ottokar istub operiloozhis tundmatu daami kõrval ja vahib vaheajal üksiksilmi tema ääretult sügavat dekolteed. Daam muutub lõppeks närviliseks ja küsib vihaselt:

"Kas teil pole targemat teha, kui minu dekolteed vahtida?"

Ottokar vastab rahulikult pillu pööratuna: "Ei!"

Mees tuleb peaaegu alati hilja õhtul koju. Naisele muutub see lõppeks liialt ja ühel päeval ta hakkab meest noomima:

"Sa kolad ööde otsa ei tea-kus ringi ja oled müüdi sinu truuusetu, et ma enam ei tea, kas sa oledki meie kõikide laste isa."

● The Art Guild of Scarborough on kutsunud kunstnik Joann Saarimäe lektoriks olümpia-technika alal.

Balti lüürilismuusikaline matinee Natsionaalmuuseumis

Balti matineel esinejad. Ees istuvad Siiri Kriisa, Tiido Uutmaa, Valdek Jüriso, Senta Mõök, tagaress Ilmar Laaban, Rein Vellner, Anders Kiing, Alfred Pisuke, Kalju Lepik, Raimond Kolk, Harri Kiisk. (EPL-foto Lepper).

Laupäeva keskpäeval toimus Natsionaalmuuseumi kontsertsaalis ühine Eesti-Läti luule- ja muusika matinee. Esitajad leidsid eesti osas mitmed luuletajad eesotsas meie grand old lady Marie Underiga. Teised olid: Bernhard Kangro, Kalju Lepik, Raimond Kolk, Ilmar Laaban, Ivar Grünthal ja Ilona Laamani.

Marie Underi luulevarast esitas Siiri Kriisa (Ilmar Laabina tõlge) kolm lühipala — "Den bortgäende", "Den föräldralösa" ja "En stjärna föll". Matinee esituskeeleks oli rootsi keel.

Siiri Kriisale oleks soovitud tegeleda hingamis- ja kõnetehnikaga, et oma häält varjundirikkamaks arendada. Jõudu tööle!

Teise reciteerija Rein Vellneri kohta oleks sama soovitud ütelda. Ta vajaks rõhku panna sõnade lõppsilpide täpsemale hääldamisele, et tekstist mõiste-viperusi ära hoida. Ühtlasi peaks ta püüdma rootsi keelt foneetiliselt "puhtaks hääldada", et eesti aktsent ei vähendata.

Lauges Bernhard Kangro "Identifikatsiooni" rootsi luuletaja ja eesti sõbra Bo Setterlini meisterlikult kõlvas tükkes. Bo Setterlind on väli- ja lunastanud osa oma lubadusest, mis ta andis Häälselbys Balti kirjanduse sümposiumil juunis 1971 — tõlida rootsi keelde 10 luuletust, balti keeltest, kui talle antakse täpse sügava tõlge mõned üldtuntud keeles (saksa-, prantsuse, — ehk ingliskeelse). Balti keeli Bo Setterlind ei valda.

Kolmas lausaja oli luuletaja Ilmar Laaban. Ta vahendas Raimond Kolk "Eit älskat nann vi skriver", Ivar Grünthali "Natten på det kala berg" ja humoristliku "Tricky-Dick sticker sig om munnen", ning Ilona Laamani (debüteeris 1971.a.) "Om en man och hans hjärta", "Stor och rättvis ilska" ja "Kunskap". (Kõik Ilmar Laabani tõlkes).

Oma luuletustest lugus Ilmar Laaban "Diktör". Neis oli ta uudisena kasutanud helimontaaži helilindid. Seda peab vist kuulma kümnend kordi, et lahtimõistatada ta kunstipärasust.

Ilmar Laaban on ka rootslaste juures tunnustatud nimi vilksa ja tabava tõlkijana. Ta luulekeel on särav. Aga kahjuks jäi temagi teki puudulikkust esitajate ja luuletajate osatähtsuse ja kasvanud selte interpretatsioonide ja kõlavärgi ilus ja mehine basso profundo on pianos pehme, painduv ja vabalt helisev; fortes aga kohati veel lame ja forseerida tahtev. Kuul laulja on teel ka seda puudust ületama. Ta teksti tuletamine on selge ja pingevaba.

Hälviva iludusvaana tundus tooniotsimine helihargit. Trummil peaks olema võimalik intoneerida al! Helihargi kasutamine käesoleval matineel on rüütelatud kalskuuapnehe, jõudliku või kuradi sõrmede vahel ei oie mitte just usutav ega sobiv. Ja nüüd mõni sõna trummiloojale Tiido Uutmaale. Trumm on väga sügavaltvire pill ja hästimatvust saate-muusikaks. Ent ta peaks suuteline olema ka "teksti trummitama" — kord valjemalt, siis tasasemalt, kord innukamalt inspireerivat ja siis jälle pehmelt salsapärast. Üha "põmmutamine" peletab kuulajat luuleteksti ja lennutab interpreedi hingeomist-

Piirake palade arvu, et nad kuulaja ajutass ei liitaks!

Kõige lühem, selgem ja fantaasiat ergutavam oli Kalju Lepik oma kolmes visuaalses luuletuses: "Kangelaskalmist", "Must laul" ja "Isikukultus". Luuletaja näitas neid kolmeid mustvalges tehnikas maalitud plannshilt.

Eesti heliloojate seas olid esitatud Eduard Tubin (Karjasarve viisid ja Preludium, komponeeritud 1945 Salsjöbaden), Lembit Avensson (Svärmod — Kalju Lepiku sõnadele) ja Kalju Raid (Den fängslande fågeln — eesti ruhvaviis, ning "Korpen är sängfågel (Ronk on laululind) — Kalju Lepiku sõnadele).

Interpreetrid olid: Senta Mõök-Hallberg (alt), Valdek Jüriso (bass), Alfred Pisuke (viul), Tiido Uutmaa (trumm) ja klaveril saatjana Harri Kiisk.

Senta Mõök-Hallbergi ilus ja soojakõlaline alt paitas oma helidega kuulaja ja sisutõlgitusega hinge. See oleks veel mõjuvamat kuulajani vahendunud kui noodileide käes ei oleks olnud segamas ja noodileide põrasmist tähelepanu tekitid kõrvale juhtimises. Senta Mõök-Hallbergi teistilaulimine on eeskujulik, väljavarvud mõni pist viis, nagu kakkoonnantonsantend lõpud näiteks lind! (mitte linn jne.).

Senta Mõök-Hallbergi esituses hõõgus Kalju Raidi "Vangistatud lind" vabadusihkest ja vangipõlve lootusest. Ent vang hingeaknast helises siliski ka lootust ja pälkese valgust. "Ronk on laululind" Kalju Lepiku sõnadele on mitmeti varemkuulud pala. Laulud esitati eesti keeles.

Valdek Jüriso interpretatsiooni Kalju Lepiku luulekogust "Mängumees" (Harri Olti muusika) oleme mitmet puku varem kuulnud; viimati Eesti Kultuuri Koondise juubelil veebruaris 1972 Uues Eesti Majas. Rõõmustavalt on ta ikka rohkem ja rohkem süvenenud teksti osatähtsuse ja kasvanud selte interpretatsioonide ja kõlavärgi ilus ja mehine basso profundo on pianos pehme, painduv ja vabalt helisev; fortes aga kohati veel lame ja forseerida tahtev. Kuul laulja on teel ka seda puudust ületama. Ta teksti tuletamine on selge ja pingevaba.

Hälviva iludusvaana tundus tooniotsimine helihargit. Trummil peaks olema võimalik intoneerida al! Helihargi kasutamine käesoleval matineel on rüütelatud kalskuuapnehe, jõudliku või kuradi sõrmede vahel ei oie mitte just usutav ega sobiv.

Ja nüüd mõni sõna trummiloojale Tiido Uutmaale. Trumm on väga sügavaltvire pill ja hästimatvust saate-muusikaks. Ent ta peaks suuteline olema ka "teksti trummitama" — kord valjemalt, siis tasasemalt, kord innukamalt inspireerivat ja siis jälle pehmelt salsapärast. Üha "põmmutamine" peletab kuulajat luuleteksti ja lennutab interpreedi hingeomist-

oonid lalali. Ometi — trumm on muusikariist!

Veidi etterutanult lülitaksin siia juurde ka läti muusika, mida esitas Andris Vitolins (klaver). Ta tõlgitses varjundirikka meisterlikkusega ja sisusse süvenemisega J. Vitolis "Teema Kuninga tütrest" ja E. Darzins "Murtud männid" (De brutna tallarna). Selle algteema ulatab tagasi jadesse sajandisse ja ta sisuks on vabaduseihk ja vabadusepanus. Seda kunstnikku tahaks rohkem kuulda!

Alfred Pisuke mängis suure intensiivsuse ja seemise tulega Eduard Tubina "Karjasarve viise" ja "Preludiumi." Ka naaberriigi Lätis Janis Medins! haruldase meloodiline "Aria" kasvas Alfred Pisuke viiulipõgna all lauluk. Ta suur seemine hõõgumine meelitas saatjat enast puhuti valjemini väljendama kui see vajalik oleks. Solisti hingeimpulside täpne jälgimine ja tihe tagasihoidlikkus on igale saatjale suure vooruseks. Käesolevalt oleks selline koostöö annud suuremat kunstilist tulemust.

Matinee jätkus pärast vaheaega läti lüürikaga. Esimesena esitas oma luulet nende tuntud luuletajana Veronica Streltze. (Teda võrreldakse meie Marie Underiga). Ta riimis luule on vormikindel, intellektuaalne ja konsenteeritud. Selles vaadeldakse maapaguluses olemise läbielamusi globaalses perspektiivis, milles tema (luuletajanna) on kanda oma kindel osa.

Kahjuks jäi seegi esitamine raskelt kuuldavaks ja ebamääraselt tajutavaks liig tassase esitamisest tõttu. Võis arvata, et viga on halvasti "sisse seadud" mikrofonis. Aga siis ilmus kõnepulsti noor läti luuletaja Juris Kronbergs. Andrejs Eglitis luulet vahendama. Ja siis muutus kõik korraga ja helisevaks ning kuulajale nauditavaks. Eglitis "Ej har..." "Med bötängarna röster..." ja Kronbergs enda luuletus "Gravstenarna" hakkasid unustamatult elama ning hingele rääkima. Juris Kronbergs oli kahlematult balti matinee kõige edukam ja parem luule-interpreet.

Andres Kung teadustajana märkis, et Kronbergs õpib ülikoolis keeli. Küllap ta siis õpib ka keelte foneetikat ja harjutab häält. (Võib olla, et ta on üks looduslik fenomen, keelele kõik on "igilgi" hälli kaasa antud). Vaata, mida võib eeskujulik ettekanne ja tehniliselt hea hääldamine kunstiliselt saavutada!

Vallandus maruline aplaus kõigi läti ettekannete puhul ja võis oletada, et ruumikas saalis (300 isekohat; kohal umbes 200) viibivad enamuses lätlased. Ometi oli see vastupid. Ainult rootslased hilgasid oma tulematid jäämisega. Pärast pausi hõrenesid eimesed toolid reid kuulajatest ja see just lugupidamise austusavaldus ei olnud. Teised läti juu-

Lühiteated kodumaalt

TORNELAMUD

Rahva Hääl teatab, et Mustamäel on Süpruse puistest ja Ehitajate tee vahel lõpetatud esimene mitmeseksilooniline üheksa korrusega hoone monteerimine. Sellega on alus pandud Mustamäe viimase, seitsmenda mikrorajooni massilisele hoonestamisele. Sinna ehitatakse ainult kõrghooneid, kuni 14-korruselisi tornelamuid. Ehitatavad tornelamud on omavahel ühendatud ühekorrukseliste blokkidega, kus on ette nähtud kauplused ja teenindusettevõtted.

50 MIN. 30 TONNI KALA

Pealkirja all "Erakordne kalaõnn" töid Tallinna ajalehed teate Haapsa-l, traallaveade kalasaagist Läänemere-l, kus 50 minutiga võeti merest 30 tonni kala. Kirjeldades pikemat erakordset kalasaaki märgiti reportaažis: "Lõpuks, kui mehed olid puruväsinud ja teki ulatus kala põlvini, selgus et erakordse saagi saamiseks ei kulunud rohkem aega kui 50 minutit." Traallaveade kaptenid olid Jakob Kaberman ja Enn Ivaste, möle.nad suure praktikaga kalurid.

179 UUT ARSTI

Noorte Häle teatel määras vastav komi-jon, eesotsas rektor Arnold Koobiga 170 tulevast arsti, st. praegust Tartu ülikooli üliõpilast tulevaste töökohtadele. Nõudmine arstide järele on väga suur, kusjuures aastel lennust saavad kõige enam arste Kohtla-Järve, Pärnu ja Harju rajoonid.

SINDI PAIS HAVIS

Rahva Hääl teatab, et mõõdund aastal purustas suurvesi Pärnu jõel Sindi paisu. Jõe veetaseme sällitamiseks ning Sindi tekitiltehasa varustamiseks tehnoloogilise veeaga on nüüd otsustatud ehitada Pärnu jõele uus Sindi pais, mille projekteerimise n käsil Leningradis. Uus pais ehitatakse umbes 20 meetrit allpool purunenud paisu.

ÕPETAJAD ÕNNITLESID

Eesti pedagoogide nädalaleht Nõukogude "petaja õnnitleb tähtpäeva-puhul järgnevalt äratoodud õpetajaid: Tartu 2 keskkooli endist direktorit Karl Loogi 70-nal sünnipäeva puhul, Hooste kooliauega õpetajat Marie Seppa 65-nal sünnipäeva puhul, Koigi 83kl, kooli endist õpetajat Maria Passi 70-nal juubelpäeva puhul ja Hilja Pavelsoni tema 65-nal sünnipäeva puhul.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teatel viibis Rootsis poja juures Erna Aitde Uesson ja venna matusel Meila Ursula Miki.

Ameerikas külastas üde Ella Tam-mendagi, tütar Juli Gutmann ja venda Anna Thomann. Kanadas oli sugulaste juures Raissa Valk, Prantsusmaal õe juures Nechama Edelhaus, Brasiilias sugulaste juures Et-hel Nurme ja Lääne-Saksamaal õe juures Helena Kiivit.

Kanadast sõitis Pärnusse tagasi Henn ja Anne Tõrvand, kes 1970.a. olid alataieseks asunud elama Kanadasse.

Alataieseks sõitis Iisraeli elama Basja Roisin, Rafail Gurevitsch abi kaasa, Ber Dittmann abikaasa ja pojaga ning Tamara Uzhvanskaja abikaasa ja pojaga.

le esindajad olid: luuletajad Fris Dzesmas, Pavlis Johansons ja Andrejs Irbe. Nende luulemissioon jäi samuti puuduliku ja halva intonatsioonitõttu õhku rippuma. Luuletajad esitasid ise oma luuletusi.

Nüüd oli kellaosari niikmud pool kuuele ja saalist tuli lahkuja. Kava oli koostajate poolt liialt tiimelt koostatud. Eesti luuletajad Betty Alver (s. 1906), Artur Allikäär (1923-1966), Jan Kaplinski (s. 1941) ja Paul-Erik Rummo (s. 1942) ajapuduse tõttu enam esitamist ei leidnud. Kahju!

Sama saatus tabas ka okup. Läti luuletajaid: Vizma Beliservica, Maris Caklaitis, Laima Livenat ja Imants Ziedonits.

Elis-Maria Hallap

REIGI KIRIKLAST LUNDI

Muljeid ühest teatrietendusest

Aino Kallas, (1878–1956) tugeva tundepingega ja minevikku ihalev autor leidis oma parimate jutustuste sine eestlaste ajaloost, selle juures tihti toetudes arhiivides säilinud faktidele. "Reigin pappi" (1926) on ta kolmest selleaastsest teosest ("Barbara von Tisenhusen" ja "Sudenmorsian") keskmine ja tagantjärele ütlelgemisel kõige mõjurikam. Pastor Paul Lempeliuse oma käega kirjutatud lugu ta Hiobi kannatustest on kirja pandud tugeva tundelise kaasaastamisega ning erkna stiilivaistuga. Ometi peab tunnistama, et Aino Kallase teosed üldiselt kipuvad ütlelgemisel kaotama oma kaasaastamisvõime. Näib, et ta pisut nooremal kaasaastajal, taanlannal Karen Blixenil (1885–1962) on selles suhtes olnud õnnelikum käsi — nähtavasti selle tõttu, et viimane evib oma tegelaste ja konfliktide kujutamises kõrgetoonilise paatose kõrval siiski ka väga suurel määral huumorit ja enesetürosit, mis Aino Kallast puudub.

Bernard Kangro on a. 1944 teost dramatiseerides seadnud selle keskpunktiks loomulikult enne kõike armastuskolmnurga Lempeliuse, Catharina ja Kempe vahel, lühendanud tegevusaja Kempe tulekust kohtu protsessini, kasutanud ka Kallase poolt Lempeliuse sulge pandud fraase dialoogiks, kirjutatud dialoogi liiksaks, hoolega kinni pidades originaali sõnastusest ja vaimust. Tulemuseks on üldises kontseptsioonis veel küllaltki eepiline, kuid üksikstseenides kohati vägagi dramaatiliselt teritatud käsikiri, mille lavastamine ja mängimine pole ei tehniliselt ega kunstiliselt kerge.

Lundi Noorte Näitering baseerub — nagu lavastaja oma lõppsõnas märkis — peamiselt nii liikuvale elemendile nagu üllõpiliselt. Suurema lavavilumuse omandamine on sel puhul ju täiesti võimatu. Selle tõttu oli "Reigi õpetaja" lavastamine eriti riskantne ettevõtte.

8. aprillil lavastatud dramatiseeringu puhul oli kostüümide probleem üldtavaliselt hästi lahendatud, laval liikusid üsna ehtsad barokkajast isikud. Raskem oli lugu lavakundusega, eriti üllatusena tabanud eesriide puudumise tõttu (miks eesriidet ei saaks lavastada — aga seda peaks ette teadma...). Oleks võinud muudugi seinadekoratsioone kasutada ära jätta ja piirdueda tumedalt neutraalsete tekstiilidega, nagu tänapäeval tihti kombeks.

Lavakogemusteta amatööride pu-

hul seisab ju kogu probleem rohkem lavastaja kui üksiknäitleja. Käesolevat lavastust oli katsitud ühtlaselt läbi viia, mis suurest joonest ka õnnestus, maha arvatud mõne kõrvaltõlgelase "väljahüppamine" ansamblist. Tempo oli küllalt aeglane, mis antud tingimustes ju peagu paratamatu, lavaliikumine läbimõeldud. Kõsimärke tuleb asetada esinejate häälematerjalil kasutamise kohta. Kas on tarvis avaldada end ka igapäevaste asjade arutamise puhul nn. näitlejahäälega, mis enamasti kas oli kõrgele falsseti surutud? Samuti on küsitav noortele esinejatele õpetatud väljendusstiil — üksikute sõnade rõhutatud "raiumine". Eelnevast kõige vabam oli Catha-

rina osa esitaja, kes ka muidu paistis silma vaba lavaliikumise ja tabava tunnete markerjärele poolest. Lempolius omas hea lavakuju ja maski, millele eelpoolmainitud põhjustel aga hääleton ei vastanud, selles puudus suure ja tugeva mehe emakeindus. Kolmas peaosaline, Kempe osa esitaja, omab samuti sobiva lavakuju, tema mehelik võluvoim ei saanud aga küllaldase veenvusega esile tulla.

Peab imestama seda indu ja tööd, mis nii näitlejale kui telseid abiliselt tole nii raske ülesandega puhul olnud näidanud. Sooviks Lundi Noorte Näiteringile edaspidisekski energiat — ning pisut kergemat programmi.

AR-GI.

Äge valimisvõitlus

Torontos — protest

Heine kand. vastu

TORONTO (EPL) — Seoses eelseisvate Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu uue koosseisu valimisega algas Torontos möödunud nädalal äge valimiste-aine selgitustöö. Teatavasti toimuvad valimised aprilli teisel poolel ja mai algul Keskorganisaatori kandidaate 65 kandidaati mitmest erinevast ringkonnast, kusjuures "radikaalsemaks" ringkonnaks on Eesti Rahvuslaste Koondise ringkonda "tulnud" parkimise kandidaati.

Esimeseks suuremaks valimiste-eksiks kampaniaks oli RVN-u poolt neljapä. 8. skp. korraldatud kõnekoolesik Eesti Majas, kus kandidaarijale vahel tekkis ootamatult elav ja terav sõnasooda.

Koosolejate poolt avaldati imetust, et kandidaarijate hulgas on palju poliitiliselt kõmu tekitanud kandidaati Erik Heine, kes kohtulikkude võimude poolt on asetatud oma põhimõtete ja tegevusega eestlastele kahjulikkude ja ebameeldivasse valgusse.

Teine veel ägedam kihutus-koosolek toimus Rahvuslaste Kogu poolt möödunud pühapäeva õhtul.

Samamaegselt avaldasid mõlemad koalitsioonid lehed kuulutus- ja korras kandi- mida Kanada eestlaste hoolikalt jälgivad.

Küsimus on ka suurema, arvata- vasti 45-liikmelise rühmituse kes lähemal ajal avaldab oma võitlus- programmi. Suure rühmituse moodustamine on ette võetud selleks, et Rahvuslaste Kogu kandidaateid võimalikkude üle ära lõigata.

Rahvuslaste ide ei moodusta aga omaette grupeeringut, nagu nad seda aastaid tagasi tegid ja ühtegi omapoolset kandidaati RVN-usse ei saanud sisse viia.

Edv. Tiitus

60-aastane

Stockholms tähistab 21. aprillil 60-aastat eluastat resident Edvard Tiitus.

Juubilar, kes oma igapäevases töös on revidendiks ühes rootsi revisjoni- büroos, on aga nendel aegadeid kaasa eesti ühiskondlikus tegevuses, olles m.h. A/S Eesti Maja, EPR Ühisabi ja mitmete teiste eesti organisatsioonide revidendiks ja ravidajaks.

Edvard Tiitus töötas kodumaal valisekretärina. Oma kohusetruudusega ja kaalukusega on ta võitnud hulki laulu ja kutselal kui ka ereluse laulu ka Stockholmi Eesti Meeskoo- ris. Rohke sõprade pere ja kolleegid soovivad juubilarile veel palju helgeid päevi ja tööaastaid.

H. I.

Koolipidu

Göteborgis

7. mail

Göteborgi Eesti Alkool korraldab oma traditsioonilise kevadpea koos Ennapäeva tähistamisega pühapäeval 7. mail.

Pidu toimub algusega kell 13 Gam- lestadi rahvamajas (Medborgarhus). Kavas on päevakohane sõnavõtt, emade austamine, õpilaste sõnalsi ja muusikalisi ettekandeid ja pea- muu kaits lühinäidendid: Tiksi ja Toksi (muinasjutt) ja Herra Toots (episood O. Lutsu Süvi 1-sest).

Asta Villmanni

lavastaja-edud

HARTFORD (VES) — Asta Villmanni/Linnoli, olles praegu New Britain Repertory Theatre Performers' Studio juht, lavastas märtsi algul Neil sinoni populaarse komöödia "Plaza Suite", mis omal ajal etendus Broadwayl ja milloist vaimis mõni egi tagasi ka meenuks film.

Lavastajal on kavatsus anda tük- kiga viis etendust, kuid kuna see ootus üllenusuks, tuli anda veel kolm lühenetust ning üks kinnine etendus tühete kolledži vilistasko- gule. Kõik etendused olid viimseid välja müüdnud, kassa arvatud seisu- kohad.

Arvustustes "Hartford Courant" kirjutab, et Asta Linnoli lavastus ja peaoslaste mäng oli täislik. Arvustaja märgib veel, et lavakundade oli parim, mida ta sinest teinud näinud. "New Britain Herald" arvas- taja nimetab Asta Linnoli lavas- tust hoogsaks, elavaks ja stiililind- laks.

Asta Villmann on lavastajana ku- junemas Connecticutis omsete ni- melis, mida näitavad pikad ja üli- kiitvad arvustused ajalehtedes.

Leinateateid

Torontos suri 9. aprillil Jefimia Anni, n-ni Tiedeborg, sünd. 27. märtsil 1. Valgas.

Chicagos suri 4. aprillil Enn Hein- naru, (end. Heimberg), sünd. 23. mail 1890 Virumaal.

Peale Tallinna leidub haruldasi kalmusid kogu Eesti vanadel kalmistutel. Pildil legendaarse Laksi Tõnise hauakivi Alats- kivi kalmistul.

President Lincolni

õepoeg maeti Koplis

Unustatud kalmudest

Tallinnas ilmuv nädalaleht "Sirp ja Vasar" võitis hiljuti läheme vaastuse alla Tallinna seitsme kalmistut, mis moodustavad kokku 200-hektaarilise maa-ala. Selle juures toob ajaleht mõningaid uudiseid või vihe teada olevaid andmeid surinate kohta, kes ühel või teisel Tallinna kalmistul puhkavad viimast. Mõõdund suvel toimunud Tallinna Lin- namuuseumi kodu-uurimisingi aktiivi kaasabil tehti muuhulgas kind- laks, et Koplis kalmistule on läinud sajandi lõpul maetud tollaegse USA presidendi Abraham Lincolni õepoeg Charles Leiroux. Viimane hukkus traagiliselt lennukõnnetusel Tallinna lähes 1889. aastal. Charles Leiroux'i peab maailma lennuasjanduse ajalugu üheks esimeseks lan- gevarjuriks.

Edasi on kindlaks tehtud, et Tal- linna Kalamaja kalmistule on maet- tud terve rida omaaegseid üldtuntu- inimesi, nagu eesti esimene ksilö- graaf-raamatuliustrator Ed. Magnus Jakobson — Carl Robert Jakobsoni vend, ülemaaalme kuulsusega lau- jator Elisabeth Marad (1749–1833) ja terve reida teisi.

Eelpool nimetatud kodu-uurimis- ringi "aktiivil, keda nimeliselt loet- letakse paarikümne inimese ula- tuses ja keelede hulka muide kuu- lub ka vabariigi-aegne "Päevale- he" toimetaja Kaalula Teder (oli kauemat aega Siberis), on muuhul- gas Tallinna kalmistuil avastanud ka rea unustatud kalmusid, mille- de asukohta keegi ei teadnud.

Üldtuntud isikute kalmudest avas- tati Rahumäel ühe meie vanema aja autori Maximilian Pödderi (jutustus "Bob Ellerhein") kalm, "murelaulik" Marie Heibergi kalm ja isegi karika- turist Gori (Vello Agori) kalm, kes suri eelmistega võrreldes hilja, s.o. kodumaal viimaste, saatuselõõkides.

"Sirni ja Vasara" pikemast Tallin- na kalmistule pühendatud kirjutis- sest, mis kannab pealkirja "Kalmis- tud — rahva mälestuspargid", selgub ka mitmete Tallinna kalmistute ha- letemisväärtuse olukord.

Nii märgitakse, et Piritu kloostri varemetel ja seda ümbritseval va- nal surnialal on lõhutatud omapär- goid paakiviristid, värvaturni katus

ja arhitektuurimälestise tähistalvel. Skulptuuride purustamist ei toimu mitte ainult kalmistutel, vaid seda on tehtud ka südalinnas ja Kadrio- rus.

Ajahehes loetletakse lähemalt Tal- linna kalmistute kultuurimälestusi, milliseid kõige enam leidub Metsa- kalmistul, arvult 300 ümber. Ka Kloostrimetsa määndevaheline kal- mistu, kuhu 1833. a. esimesena maeti kirjanik Eduard Vilde, omavad sa- dadesse ulatavalt kultuurimälestisi, millede eest on hoolitsenud kas ka- dunute lähimad omaksed või organi- satsioonid, kus kadunud töötasid. Terve rida skulptoerid on aastaküm- nete kestel Tallinna kalmistutele loo- nud suurepäraseid hauamonumente, nagu Juhana Raudsep, kelle skulptuur- ridest asuvad üle 20 Rahumäe kalmis- tul.

Teistest skulptoritest, kelle lomi- ngut rohkelt Tallinna kalmistutel võib leida, märgitakse Jaan Koorti, H. Hallist, A. Starkopi, F. Sanna- meest, V. Mellikut, G. Pommerit ja A. Vommil, kelle üks hauamonument illustatsioonina on kõnesoleva kir- jutuse juures esitatud. Samuti on Tal- linna kalmistutele hauamonument te- valmistanud mitmed venemaised skulptorid, nagu A. Vladovski, A. La- veretski jt.

Ülevaatest Tallinna kalmistust, millede seast eriti esile tõstetakse Metsakalmistut ja "Siselinn kalmis-

Tallinna-koor

Amarantenis

Kuna läti koori Rootsi saabusmine ära jäi, siis kerkis küsimärk ka sel- le kohta, kas Tallinna kammerkoor tuleb? Seni ei ole äratuimist ol- nud. Skadebanani piletite eelmüük Kontsertmaja muusikisris on käigus ja korraldajad on hotellid reserve- rinud — Stockholmis on seliks üs- hokell Amaranten ja Göteborgis Opa- len.

tut" läbib punase joonena mure, et kas Tallinna kalmistute korrasoh- mist ei ähvarda üksiküksuse ja hoo- limatuse oht. Ja seda ennekõike sellepärast, et suureks kasvavud lin- nale on olemasolevad kalmistud lii- saks jäänud, mispärast mitmes-jär- guse matmine on paratamatu.

Kohtivast olukorrast annab ise- loomustava pildi kasvi järgmine lõige: "Sageli on raske hankuokta üles leida. Oleks otstarbekas sisse seada sellekohane kartoteek. Mat- misraamatust (ja üldregistris) peaksid olema fikseeritud maetute siin- ni ja surmadatunumid. Viimasel ajal ei tehta seda kahjuks isegi mitte surmatuustustel.

See viimane lõige tundub lausa us- kumatuna. Kuid kirjutise autor Karl Lanne peaks seda paremini teadma ja ise oma sõnade eest vastutama.

Leinateateid

Wellandportis, Kanadas, suri Vol-
demar Kuhlberg, pärit Tartumaalt.
Wheaton's, USA-s suri 4. aprillil
1972 Enn Heinaru, VR II/3, sünd. 25.
mail 1891 Virumaal.

Montrealis suri 27. märtsil Eduard
Suits, sünd. 20. jaanil 1904 Viru-
maal.

Meie unustamata kallist

Anna Rammo't

* 7.11.1883 Porkunis

† 12.04.1972 Stockholmis

mälestavad leinas

**BENITA ja MIKKEL
ANTS PEREKONNAGA
õIE PEREKONNAGA
JURI PEREKONNAGA**

Matusetalitus toimub laupäeval,
29. aprillil kell 13 Skogskabelis
Metsakalmistul.

Armast pühikringi liiget

Anna Rammo't

mälestavad

**-STOCKHOLMI KOGUDESE
PIIBLIRINGI JA ÕPETAJA**

"Ei surm ega elu...või meid
lahutada Jumala armastusest,
mis on Kristuses Jeesuses, meie
Issand." Ro. 8,39

Armast

Anna Rammo't

mälestavad kurbuses

ELLI ja KARL ERENURM

Eesti Maja klubi peakoosolekult

Eesti Maja Klubi pidas oma korralist peakoosolekut 12. aprillil Eesti
Majas suure arvu liikmete osavõtul. Koosoleku avas esimees Herman
Kann, koosoleku juhatajaks valiti Aarne Vötting.

Tavakohased aruanded kuulati ära,
kinnitati ja juhatus vabastati vastu-
tusest.

Sõnavõtte tekitas tegevuse aruan-
ne, mille järgi tegevusaasta algas
plaanide ja ettevalmistuste tegemise-
ga uude Eesti Maja ülekolimisega,
kuna oli teada, et see tegevusaasta
jooksul peab toimuma.

Tegevusaasta lõpus ka samaaeg-
selt uue Eesti Maja ümberehitus-
tööde valmismisega aga selgus,
et klubi uues majas enam ei saa
täita neid ülesandeid, mis tal olid
vanas majas, s.o. administreerida
seltskondlikke ruume ja vastutada
kõigi eest.

Kuna see selgus vahetult enne te-
gevusaasta lõppu, ei olnud juhatus
jõudnud koostada uues olukorras ük-
sikasjalikut tegevuskava. Küll oli
aga juhatus liikmetele saadetud koo-
soleku kutses teinud üleskute ette-
panekute ja soovide saamiseks edas-
pidise tegevuse suhtes.

Koosolek täiendas päevakorda vas-

tava punktiga — 1972 a. tegevuskava
— mille all võeti elavalt sõna ja
tehti ettepanekuid.

Koosolek jõudis üksmeelse sel-
sukohale, et klubi peab oma tege-
vust jätkama, peamiselt nendes
sektorites, mis teiste organisatsioonide
tegevuses senijani on välja
jäänud. Sellega oli juhatus klubi
edaspidise satsuse jätnud liikmete
ja peakoosoleku otsustada ja need
otsustades tegevust jätkata.

Liikmemaks otsustati jätta endi-
seks, s.o. kr. 10.- isikut, pensionäri-
del kr. 5.- ja organisatsioonidel kr.
15.- aastas.

Mandataja lõppemisega valiti ju-
hatuse tagasi Viktor Ermus. Uuteks
juhatus liikmeteks valiti Harry
Härm ja pr. A. Vötting. Mandataja
jalajamisse kuuluvad veel juhatuses
H. Kann, E. Pettai ja V. Kaarik. Ju-
hatuse liikmete kandidaatideks valiti pr.
H. Arendi ja Joel Haukka. Revisio-
niskomisjoni valiti pr. E. Truuvet ja
Volrad Pliirand, kandidaatideks jäid
A. Klaar ja E. Nerep.

V. Kaarik 50-aastane

Viktor Kaarik

Stockholmis täitis 15. aprillil
viiekümne eluaasta kindlustuste-
gelasel Viktor Kaarikul.

Juubilar sündis Tallinnas 1922. Lõ-
petas reaalgümnaasiumi 1940, õppis
õigusteadust alul Tartu ja hiljem
Stockholmi ülikoolides. Mõõdund
sõjast võitis osa rindel. Saabudes põ-
genikuna 1944 Rootsi, sai ta 1946
ametnikuna koha kindlustuselt
"Vegetesse", kus ta töötab ka praeg-
u — nüüd kontori ratsionaliseeri-
misosakonna juhatajana. V. Kaarik
on osa võtnud ka seltskondlikust te-
gevusest ja kuulub Eesti Maja klubi
juhatusse laekurina, samuti aka-
deemilisel poolel olles korporatsioon
Ugala vanameheks Asjatundlik, abi-
valmis ja sõbralik — sellisena tun-
nevad teda kaasvõitlejad ja sõbrad,
kes soovivad palju õnne ja edu
"täismehelike" astumisel.

Valter Kaaman

Mälestavad leinas

**LEIDA ZEISIG
BORIS ZEISIG
abikaasaga
HELGA PALANDI
perekonnaga
RICHARD AUG
perekonnaga**

EEL KIRIK

STOCKHOLM: 2/4 jääb jumalat.
Ära. 30/4 kl. 15 peajumalat. Jakobis,
kog. õp. oreil H. Kiisk, laulur.

ALINGSÅS: Maakirikus jumalat.
22/4 kl. 13, õp. K. Kool, oreil PG
Strömberg, laululehed.

BORÅS: Carolis jumalat. 23/4 kl.
15, laululehed. Pärast teenistust kog-
majas kog. täiskogu koosolek, kohvi-
laud. Osa võivad võtta kog. liikme-
maksu tasunud liikmed.

GÖTEBORG: EELK Gbg ja Lääne-
Rootsi kog. skantliike noorte Jüripäe-
va jumalat. Kristiine 23/4 kl. 14, õp.
K. Kool, oreil PG Strömberg, solist
Helle Aro-Cervin, laululehed. Õpeta-
ja Kooli uus aadress: Stockenströms
Väg 5 B, 150 31 Åkers Styckebruk,
tel. 0159/305 48.

GÖTEBORG: St. Pauli Ev. Lut.
Gbg. jumalat. 23/4 kl. 14.30, õp. Wi-
lund, oreil L. Lindblom, laululehed.
Pärast teen. kohvilaud naisringi kor-
raldusel kog. majas, Stockholmstg. 18-18.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Pea-
kirik, 23/4 kl. 11 rootsikeelse liturgia,
jumalat. on Stockholmi õukonnalise
naisliikumise tähistamiseks, ülemp.
A. Nael.

VABAKIRKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki-
rik, Brävaland, 11, 22/4 kl. 18. evan-
geelne õhtu, Helmut Rüdmiik Toron-
tost, värvilist Tiigi eesti külast ja
Austraaliast, laulustekandeid. 23/4 kl.
10 pühapäevakool, kl. 11 H. Rüdmiik
lahkumiskool, soolo-, noorte- ja
koorilaule. 25/4 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt-
Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 23/4 kl.
15, A. Vaim.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Fi-
ladelfia, Smedjeg. 23 jumalat. 29/4 kl.
18 Allan Laur ja V. Lindma, laulu-
ettekandeid.

GÖTEBORG: KFUK-KFUM ruu-
mes, Parkg. 9-11 palvet. 22/4 kl. 16.30
Blå Bandetis, Erik Dahlbergsg. 10
jumalat. 23/4 kl. 11, V. Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1, 22.
apr. kl. 18 kog. turd. 23/4 kl. 15 ju-
malat., Konst. Verendel, koor. Samal
ajal pühapäevakool, H. Viikholm kö-
neleb jumalat. 29/4. 30/4 ja 1/5.
NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungs-
gatan 26, jumalat 23/4 kl. 13, J. Frei-
man, H. Ahlberg ja L. Blees. Beta-
nia, Bråddg. 54, H. Ahlberg kõneleb
22/4 kl. 18.

● Saksamaale saabus külaskägu-
le USA-st ins. Jüri Jalajaks pereko-
naga. Nende alaline elukoht on
New Jersey.

Spordiringvaade

● JÄÄPURJETAMISEST

Oma asukoha ja oma kauniduse
tõttu on Tallinn saanud üha populaar-
semaks võistluspaigaks suurele
spordile. Aprillis toimusid seal, N.
Liidu meistrivõistlused nii tõstmise
(mitme uue maailmarekordiga) kui
ka jääpurjetamisest. See sport äratas
muide rootsi üldse huvi seoses
Kungsbackas veebruaris toimunud
Euroopa meistrivõistlustega, kus En-
del Vooremaa kaitses oma muulust
tiitlit. TV-programmis "Fråga Lund"
esitati küsimus, kuidas võidakse jää-
purjekaga ületada tuulekiirus, ja
vastusest selgus, et see on võimalik
riistlemisega vastutuult, mitte päri-
tuult nagu väitis Jules Verne oma
kuulsas raamatus "80 päevaga ümber
maailma". N. Liidu meistrivõistluste
lahinguväljaks oli valitud Tallinn
mitme asjaolu tõttu, ms. kuna "Ees-

tis töötab ja treenib N. Liidu tuge-
vaim ja algatusvõimelisim jääpurje-
tajate kaader, kelle saagiks on pä-
rast sõda langenud üle poole üle-
liiduliste meistrivõistluste auhinna-
kohtadest". Ja tänavu kinnitasid se-
da positsiooni veelgi E. Vooremaa,
A. Viide, vennad Jürjod jt.

● "KULUPLUJULATE" UEST TEHNIKAST

Kergejõustikulaade tehnikas teha-
se järjest uuendusi, kord reeglite
raamides, kord reeglite muutes, ni
võistlusradade, riistade kui ka stiili
osas. Sõrjalt on jõutud taastani
ja temendist valatud heitergideni.
Riistadest on kõige rohkem muutun-
ud teivas, mis alguses oli bambust,
siis terasest ja nüüd klaasist. Kui
võimase võeti kasutusse, keeldusid
nimed lippeportlased seda aktsepte-
rilmast. Stiilarendamise alalt on vä-
rskel meele kõrgushüppajate "fiipi"
tekkimine, lüü ületamine pea ees ja
seili. Keelu alla seati tosin aastat
tagasi hispaanlaste uus odahelateh-
nika, mis oli ketcheleest inspireerit-
ud ja võimaldas ühe 100 m pikkust
odakaari — publikule suureks ehma-
tuseks.

Müncheni olümpiamängudeks on
valmimas uus kuulitõukestiil. 5-nädal
aastat tutvustas ameeriklane O'Brien
edukalt hoovõitu seljaga tõukesuua-
nas, nüüd aga proovivad venelased
kettaheltestiili kuulitõukeks. Uus stiil
on määrustepärane, sest see täidab
põhinõude, et hoovõitu ajal peab säi-
lima kuuli kontakt kaelaga. Näis, kas
sellest piisab USA hegemonia mur-
dimiseks — kuulitõukes on jäänud
olümpikulaist ilma jäänud vaid ka-
hel korral, viimati 1936.

KUNSTI

MÜÜGINÄITUS

VALIS-EESTI GALERI, Tull-
portsgat. 174, Stockholm. T-peatus
Hornstull. Tel. 08/84 09 55.
Avatud edaspidi seni 9-17,
laup. 10-14. Esin. Leitu, Kõks,
Nõmets, Männik. Välis-Eesti
graafika sarjas esin. töödega 8
Kunstnikku.

Möbl. moodne

2-toal. korter

keedunurgaga väljakuurida Altas.
Vast. "Alta" all EPL, Box 667,
101 29 Stockholm 1.

"Hea sõnumi" raadiosaated

Vaimulik raadiosaated Europast
igal
teisipäeva ja laupäeva
õhtul kell 21.15-21.30
lühilainel 31,33 m.

Postiaadress: Andres Link, Alba-
trossvägen 92, 136 66 Handen, Sve-
rige.

Vandeadvokaat

LEO PARRE

jur.kand.

Uus aadress:

**Nybrokajen 17, II,
111 48 Stockholm**
(vastu Draama teatrit)

Vastuvõtt kl. 9-18, laup. kl. 9-14.

Tel. 20 18 12 — 10 50 63, krt. 20 90 09

Peapiiskop New Yorki

Peapiiskop Konrad Veem soori-
tab nüüd reise, et saavutada kont-
akti piiskopkonna kaugemate osa-
dega. Asja külastas ta Inglismaad,
nüüd on järjekorras USA. Ta sõi-
tis New Yorki, kus ta jutustab
23. aprillil New Yorgis praost Ru-
dolf Kiviranna kirikus Lexington
avenüül ühenduses praosti 60-aasta
sünnipäeva tähistamisega.

Peapiiskop koh'ub ka USA kiriku
juhtivate tegelastega ning toimub
konsistooriumi abipresident G. Redi,
praostid-assessorid Aleksander Hin-
no ja Rudolf Kiviranna ning abi-
praostid K. Lipping ja Max Saar,
Montrealist tuleb I'anada praost Karl
Raudsepp ning Torontost abipraost
Oskar Puhm. New Yorgis võtab pea-
piiskop osa ka USA eesti kiriku-
õpetajate konverentsist.

K. Veemi kõlastus on esimene
Eesti peapiiskopi kõlastus Ameerika
mandril. J. Köpp ei saanud tervisel-
lik põhjustel kutselise järgneda ja
J.O. Lauri viibis seal piiskopina, s.o.
enne peapiiskopik valimist.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 TV-nytt, väder.
9.05 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna. 27. Bed and Breakfast.
9.20 Fyra vip. Tredje mysteriet: Mysteriet med den gotsugna fantombilsrännaren eller De vita korsen. Del 1 och 2.
Tuben Typen, Tösen och Svensson leker med vårt svenska språk. Suomenkieliset ohjelmat: Finskspråkiga program.
10.00 Matleena. Ester Erhoman romanin perustuvan ohjelmasarjan viimeinen osa.
Matleena. Sjätte delen: Matleena och päronträdet. Textat på svenska.
10.25 Åttio år i minnet. Isit Reportaasit 2000 perhepinnarista. Toimittajat Marjatta Leporinne ja Pirkko Vallinoja, kuvaukset Tino Kapanen.
Glöm mig inte, pappa! Reportage om familjefäder, som skolkar från sin underhållningslivet.
Vuxenutbildningen.
11.00–11.20 Treffpunkt München. Färg. Inför tyskländresan olympiåret 1972. 3. På stan.
11.40 Nationalekonomi II. 12. Handel och utveckling.
12.00 Nationalekonomi II. 13. Handelspolitik för utveckling.
12.20 Små människor. 9. Pojke eller flicka – spelar det någon roll?
12.40 Bordenis-EM. Från finalmatcherna i Rotterdam. Bengt Grive.
14.55 Ishockey-VM. Färg. Direkt-sändning av matchen Sverige–Sovjet i Prag. Lars-Gunnar Björklund och Roland Sjöström.
15.35 En Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna. 27. Bed and Breakfast.
16.25 Ca Vecko-nytt. Textat.
17.30 Ca Bordenis-EM. Bengt Grive.
17.55 Helgsmiddag. Färg. Från Valla Kyrka i Sömland.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Stådnans melodi. Färg. Musikaliska glimtar från gatulivet i Paris, Köpenhamn och London av Sten Bramsen. Danmarks bidrag till underhållningsfestivalen i Montreux.
18.30 Spänn fast er. Färg. Allt om nästa veckas stora trafikbigo.
18.35 Tarzan. Färg. En ny Tarzan-serie. 1. Det gyllene lejonet.
19.00 Blandas värld. Färg. Pentti Varg har förändrats, liksom...
19.05 Coronation Street.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Tre män i en båt. Färg. En berättelse av Jerome K. Jerome med Ernst-Hugo Järegård i rollerna. Dekor och teckningar: Åke Arenhill. Regi: Jan Hemmel. Första delen.
20.20 Vår vän Stux. Färg. Ungersk dockfilm.
20.30 Hornborgasjön – chans till nytt liv. Färg.
21.00 The magic box. Färg. En exposé över televisionens historiska utveckling. Medverkande: Hans Caldaras, Francis Cowan, Ardy Strüwer, Sylvia Vrethammar, Monica Zetterlund och Lasse Åberg.
21.40 Den falske spegeln. Färg. Konstfilm om den belgiske målaren René Magritte.
22.00 Det händer i ettan. Färg.
22.10 TV-nytt, väder, sport.
22.20 Snobbar som jobbar. Färg. Tony Curtis och Roger Moore på nya äventyr.
23.10–23.15 TV 2-veckan. Färg.
TELEVISION 2
16.30 Rapporits rymdextra. Färg. Apollo-astronauterna bland människor. Gunnar Hambræus och Bo G. Erikson.
17.10 Familien Ashton. Färg. Del 46. "Det enda förnuftiga..."
18.00 Kojan.
18.25 Insändaren. Textat.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Sköna lördag. Färg. Underhållning från Mosebacke Etablissement med NQB – Sveriges enda kvinnliga rockorkester, trubadurerna Staffan Perci och Lilebjörn Nilsson samt Gilbert O'Sullivan.
20.00 I naturen med Nils Dahlbeck. Färg.
20.30 TV-nytt.
20.35 Måte i rymden. Universitetslektor Tord Hall och Bo G. Erikson.
20.45 Förbjuden värld. Färg. Amerikansk långfilm från 1956. Regi: Fred McLeod Wilcox.
I rollerna: Walter Pidgeon, Anne Francis, Leslie Nielsen, Warren Stevens.
22.20 TV i veckan. Färg.

TV Söndag

9.40 Treffpunkt München. Färg. Inför tyskländresan olympiåret 1972. 3. På stan.
Suomenkieliset ohjelmat: Finskspråkiga program.
10.00 Uutisviikko.
Nyhetssvekan. Endast på finska.
10.20 Lasten ohjelma: Ihminen maa. Barnprogram: Människornas land. Textat på svenska.
10.40 Ikaalisten syysöiset. Ohjelma esintyivät m.m. Ikaalisten harmonikkamiehet ja Ikaalisten viulupelimannit.
Folkmusik från Ikaalis.
11.00–ca 12.00 Påskgudstjänst. Färg. Från Katarinen Kirche i Hamburg.
12.20–12.50 Nationalekonomi I. 10. Kollektiva tjänster och offentlig budgetering.
16.30 Govännens historier. Färg.
16.45 Bir, big och bis. Färg. Om hundstallningar och utställningshundar.
17.10 Moment: Kulturfest – fågel eller fisk? Om kommunal kulturpolitik.
17.40 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna. 27. Bed and Breakfast.
17.55 Funtti – funtutti – funtutalla. Ett par finlandssvenska barnvisor och ramsor med Xenia Rönöblom i Nagu.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Man är väl diplomat. Engelsk filmkomedi från 1959 med Peter Sellers.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Gröna Julia. Färg. Engelskt TV-spel. Regi: Brian Mills. I rollerna: John Hurt och Michael Jays-ton.
21.10 Folkdans i Polen. Färg.
21.30 En annan värld. Färg. Kortfilm om den franske tecknaren Grandvilles bilderbok "Un autre monde", 1844.
21.40 Sportspegeln.
22.15–23.10 Fredens ö. Färg. Den sista av Hans Peter Pfeifers filmskildringar från Sydostasien handlar om Kambodja.
TELEVISION 2
15.00 Mästarmöte i bägskytte. Färg. Svenska elit, damer och herrar, möts i en inomhusmatch i Staffans-torp. Lennart Jelbe och Åke Brollin.
16.00 Nybyggargård. Färg. Äventyrs-serie från 1870-talets Lappland. Del 3. "Slättermyren".
16.30 Skjut i Jesu namn. Om kyrkan, rättvisan och våldet. En film av Per-Arne Axelsson och Bernt Jonsson.
17.10 Kyrkan, rättvisan och våldet. En debatt i anslutning till filmen "Skjut i Jesu namn". Deltagare bl.a. general Carl Eric Almgren, förf. Tore Zetterholm, fältprosten Hans Alsterhielm, chefred. Karl-Axel Elmqvist.
18.00 Kojan.
18.25 Så levde barn förr. Marie Selander och Finn Zetterholm sjunger och berättar.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Vi i femman. Färg. Frågetävling för femteklassister. Berndt Friberg.
20.15 Knutt.
20.45 Titta på tvåan. Färg.
21.00 "Varvel kring solen". Dikter av Alf Henriksson tonsatta av Bibbie Allerberg.
21.00 Akta dej så du inte sticker dej

på kroken! Replikar i debatten om de fria teatergrupperna. Textat.
21.30 TV-nytt.
21.35 Det gäller dragspel.
22.00–ca 23.00 Rapporits rymdextra från månen. Färg. Ikväll lämnar Apollo-männen månen och starten TV-sänds direkt i Rapporits rymdextra. Där ges också ett sammandrag av söndagens färd med månbilen. Arne Thorén, Gunnar Hambræus och Bo G. Erikson.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30–8.55 Fyra epoker – fyra miljöer. 4. 1700-talet. Gymnasiet.
9.00–9.30 TV-teater för högstadiet. Färg. Spelet om Johan.
10.35–10.55 Mer om film och TV. Färg. 3. En kortfilm. Högstadiet.
12.20–12.40 Närningar och yrken i Norden. 1. Island. Högstadiet.
12.45–13.00 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna. 27. Bed and Breakfast.
Skol-TV:
13.10–13.30 Sverige. Norden och världen. 1. På den gamla goda tiden. Högstadiet.
13.35–13.55 Vad händer i svenskt näringsliv. 2. AB Glykodic. Gymnasiet.
14.00–14.25 Från välinformerad källa. 3. Perfekta nyheter. Gymnasiet.
14.30–14.50 Sju gissel. 6. Tumörsjukdomar. Gymnasiet.
16.30–16.50 Hos djurdoctorn. 6. Akvariefiskar.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Tejploiter. Färg. 7. Unga nerver.
18.30 Gäst i ettan. Färg.
18.55 Bältesbingo på väg. Från Gränna sänds den första av veckans sex rapporter från olika platser i Sverige som Lennart Öjsten besöker med anledning av den riksomfattande bilbälteskampanjen. Första dragningen i bingo-lotteriet.
19.00 John Blund. Färg.
19.10 Fyra VIP. Tredje mysteriet: Den gotsugna fantombilsrännaren eller De vita korsen. Sista delen.
Tuben Typen Tösen och Svensson leker med vårt svenska språk.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Vetenskap, teknik och forskning med tekniskt magasin. Färg. Erik Bergsten och Bengt Feldreich.
20.50 Människokaj. Färg. Engelsk serie. 6. Kistor för två.
I rollerna: Peter Barkworth, Alfred Lynch, Cyd Hayman.
21.40 Hur tycker du vi ska använda Sverige? – sammanfattning av det som kvällens debatt kl 22.15 skall handla om – iushållningen med Sveriges mark och vatten.
12.00 TV-nytt, väder.
22.15–23.15 Ca Debatt: Hur tycker du vi ska använda Sverige? Färg. Vad vill Svante Lundkvist (s), Anders Björck (m), Ola Ullsten (sp), Knut Nilsson (c) och Jörn Svensson (vpk) göra med Sverige: kusterna, inlandet, tätorterna, glesbygden, jobben och fritiden? Susann Frennberg och Åke Söderlind frågar. Ordförande: Lars Orup.
TELEVISION 2
18.30 Den vita delphin. Färg. 9. Stornens avar.
18.45 Ca Sjöbad sjöfararen. Färg. 7. De förtrollade barna.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Buss-kisarna. Färg. Engelsk komediserie med Reg Varney.
19.55 Anslagsstavlän.
20.00 Ett vinterliv, en sommardikt. En film om författaren och dikteren Emil Hagström.
20.50 TRU:s föräldraserie. 10. Barn på sjukhus.
21.20 Nationalekonomi II. 14. Tullar och tullpolitik. Herbert Söderström och professor Bo Södersten.
21.40 TV-nytt.
21.45–22.05 Nationalekonomi II. 15. Kapital utan gränser. Vad innebär EEC, Efta och multinationella företag?

TV Tisdag

Skol-TV:
9.00 Vi studerar fåglar. Färg. 1. Att se på fåglar. Mellanstadiet.
9.20–9.40 Fysik Åk 7. 2. Elektricitet – faror och skydd.
10.10 Bildtolkning för mellanstadiet. 2. Berätta med bilder.
Förskoleprogram.
10.30–11.00 Om ett sjukhusbesök.
11.40 Fyra VIP. Tredje mysteriet: Tuben Typen Tösen och Svensson leker med vårt svenska språk.
Skol-TV:
12.00–12.15 Titt ut i naturen. 2. När många munnar mättas. Lågstadiet.
12.20–12.45 Fysik Åk 8. 2. Från kraftverk till konsument.
13.10–13.25 Was gibt's? 4. Högstadiet.
13.35 Film och TV. 3. Jagad. Högstadiet.
Förskoleprogram.
14.00 Om ett sjukhusbesök.
Skol-TV:
14.30–14.50 Samhällsekonomi – teori och verklighet. Färg. 2. Tunisien. Gymnasiet.
16.30–17.00 Barnens halvtimme. Färg. Filmer om hundarna Psi och Zivota, musik, tecknade segor m.m.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Prylar och grejor. Färg. Lera och gips.
18.30 Gäst i ettan. Färg.
18.55 Bältesbingo på väg. Lennart Öjsten från Kungsbacka. Andra dragningen i Bingo-lotteriet.
19.00 John Blund. Färg.
19.10 Fyra VIP. Fjärde mysteriet: Det ut- och invända kuvertet eller Den skvallrande stenciapparaten. Del 1.
Tuben Typen Tösen och Svensson leker med vårt svenska språk.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 En gång till. Färg. Sångstumpar och skämtbitar tur och retur av och med O.A. Charlie Chaplin, Charlie Chase, Charlie Elvegård, Albert Engström, Grus i dojan, Eric Gustafson, Per Martin, Hamberg, Nils Hasselkog, Helan och Halvan, Stig Järrel, Buster Keaton, Sven Lindberg, Astrid Lindgren, Frideberg, Lundin, Rutger Nygren, Rune Olsson, Gösta Prüzellius, Rosa Pantern, Mille Schmidt, Margareta Sjödin, Kjell Stenness, Thorgny Ström, Svarta Masken, Hans Wahlgren m.fl. I kväll: Nypremiär en gång till!
21.00 Avdelning M16 – ett försök med terapeutisk gemenskap för narkotikamissbrukare. Ett program av och med patienter på en avdelning vid Långbro Sjukhus. Textat.
21.45 Moment.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–23.15 Skolkultuell. 5. Börja skolan, ett program om nybörjarna.
TELEVISION 2
18.30 Fjärilar. Färg. Ingemar Lind presenterar lilla kalfjärilen och lövsöksnunnan.
18.55 Väder.

Regionalradion

Sänds över P2- och P3-sändarna inom respektive distrikt, nämligen: Norrbottensdistrikt: Norrbottens län, Västerbottensdistrikt: Västerbottens län, Nedre Norrlandsdistrikt: Västerorrlands och Jämtlands län samt Hälsingland, Gävle – Daladistrikt: Dalarna och Gästrikland, Värmlandsdistrikt: Värmlands län, Mellansvenska distrikt: Örebro och Västmanlands län samt Södermanlands län utom de södra och östra delarna. Östra distrikt: Östergötlands län samt södra Södermanlands och norra Kalmar län, Västra distrikt: Skaraborgs, Älvsborgs och Bohus samt Hallands län. Smålandsdistrikt: Jönköpings, Kronobergs och södra Kalmar län, Södra distrikt: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Dessutom sänds regionala program över Stor-Stockholm och över Gotland.

19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Den misstänkta värdinnan – amerikansk film från 1962. Regi: Richard Paine.
I rollerna: Kim Novak, Jack Lemmon, Fred Astaire.
21.30 TV-nytt.
21.35–22.25 Dokument utifrån. Färg.

TV Onsdag

Skol-TV:
8.30–8.50 Samhällsekonomi – teori och verklighet. 2. Tunisien. Gymnasiet.
9.00–9.30 Jet. 10. Lärarprogram. Lågstadiet.
9.45–10.05 Mer om film och TV. Färg. 3. En kortfilm. Högstadiet.
10.10–10.30 I Sovjetunionen. 3. Bratsk – världens största vattenkraftverk. Mellanstadiet.
11.35 Film och TV. 3. Jagad. Högstadiet.
11.00 Nationalekonomi II för vuxna. 14. Tullar och tullpolitik. Herbert Söderström och professor Bo Södersten.
11.20 Nationalekonomi II. 15. Kapital utan gränser. Vad innebär EEC, Efta och multinationella företag?
11.40–12.00 Fyra VIP. Fjärde mysteriet: Det ut- och invända kuvertet. Tuben Typen Tösen och Svensson.
Skol-TV:
12.20–12.40 I Latinamerika. Färg. 3. Hoppet för sist. Åk. 10. Männs-kass villkor. Gymnasiet.
13.10–13.40 Jet. 5. Lärarprogram. Lågstadiet.
14.00–14.20 Från välinformerad källa. 4. Båstad – tre mönster. Gymnasiet.
16.30–16.50 Saker och ting. Färg. 11. Vi besöker en djurpark och ser på stora fåglar.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Sommarlovet. Färg.
18.30 Picolo. Den lille målaren.
18.55 Gäst i ettan. Färg.
18.55 Bältesbingo på väg. Lennart Öjsten från Skövde. Tredje dragningen i Bingo-lotteriet.
19.00 Fablernas värld. Färg. Postmästar Duva vill ha sin egen stans att va.
19.05 Coronation Street. Färg. Berättelser om en gala där alla känner alla.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Balladen om storebror. Färg. Italiensk tecknad kortfilm om mafians framfart på Sicilien.
20.15 Det händer på året. Färg. Engelsk reportage om en huvuddikt.
21.05 Insyn: Beslutet. Årta planerar en stor anläggning vid Gärtuna utanför Södertälje. Insyn har följt projektets gång inom företaget.
21.35 Bil sin egen. Färg. En filmberättelse i två delar om Ingvar och Aina, ett fabriksarbetande ungt par som drömmer om att "starta eget". Manus: Gunnar E. Sandgren. Regi: Hans Råstam.
I rollerna: Christina Frambäck, Anders Jansson, Lilian Norgren-Emmings, Jan Pazdrick, Per-Olof Albrektsson, Sten Engborg, Ulf Fvarsebo, Rune Jansson, Gunilla Berg m.fl.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–22.50 Bil sin egen, forts. Färg.
TELEVISION 2
18.30 Med sikte på landet. Per Samuelsson är 17 år och kommer från Örebro. Han går nu första året på Kvinnersta landbruksskola. I programmet fundera han över sina framtidsmöjligheter.
18.55 Väder.
18.55–19.00 Sydnytt. Västnytt, Nordnytt.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 En svensk situation: Repmänad – pjäs av Per Berglund.
20.15 Vad gör man? – om aktuella beslut och deras genomföranden av Gunnar Linde och Britt Olofsson.
20.30 Fädd till dvärg. Unga i en på tiotusen föds med anlag för dvärgväxt.
21.25 TV-nytt.
21.30–23.00 Fotboll. Från landskam-pen Schweiz–Sverige i Geneve.